PKK
وەک خۆی

PKK

وەك خۆی

دوازدە وانە لەمێژووی تەڤگەری ئاپۆیی

نووسینی: حەسەن جودی

ناوی نامیلكه: PKK وەك خۆی

نووسینی: حەسەن جودی

بابەت: تێخوێندنەوەی مێژوو

چاپ: یەكەم

ساڵ: ٢٠١٥

شوێنی چاپ: سلێمانی

تیراژ: .... دانە

لە بڵاوكراوەكانی:

ئەكادیمیای زانستە كۆمەڵایەتیەكانی عەبدوڵا ئۆجالان

(١)

رۆژگاری ئـەمڕۆ هـەر تـەنیا بەرهـەمی مێـژوو نییـە، بـەڵكو ڕێبــەر ئۆجــەلان گووتــەنی وەك چــۆن:" مێــژوو لــە ئەمڕۆمانــدا شـاراوەیە، ئێمـەش لـەقووڵایی مێـژوودا شـاراوەین" ئـەوا مسـۆگەر داهـاتووش هــەر لەمنداڵــدانی ئــەو مێــژوو و رۆژگــارەوە فرچــك دەگرێت و دەپژێت. بۆیە مێژوو هەر تـەنیا گێڕانـەوەی حیكایـەتی ڕووداوو و ئاڵوگۆڕەكان نییە، بەڵكو كانگای حیكایەتەكانی ئـەمڕۆ و داهاتووشــە، ســەرەداوی ئــەمڕۆ و داهاتووشــە، بەهــەر ســێكیانەوە زەمــەن پێكـدێنن. زەمـەنیش بـەم دۆخەیـەوە خـودان ڕەهەنـدێكی گشــتگیر و ئاوێتەییــە. لــەم چوارچــێوەیەدا تێگەیشــتنی ڕاســت و زانســـتیانە لەمێـــژوو، توانســـت و وزەی ئـــەوەمان دەداتـــێ دەرك بەراستینەی ئەمڕۆش بكەین، ڕوونتریش داهاتوو ببینین. بێگومـان ئەمە بەواتای ئەوە نایەت مێژوو خۆی لەئەمڕۆ و داهـاتوودا كـۆپی دەكـات، یـان ئـەمڕۆ و داهـاتوو لەبەرگرتنەوەیـەكی قـەبای تـەواوی مێژووە. ئەگەر وابێت چەمكی پێشكەوتن و گۆڕان بێ واتـا دەبێـت، سێینەی" تێز، دژەتێز، كۆتێز" یش بـێ نـاوەڕۆك دەبێـت و شـتێك نامێنێـت نـاوی وزەی جوڵـە و هێـزی دینـامیكی بێـت. بـەڵكو بـەو واتایە دێت مێژوو و ئەمڕۆ و داهاتوو بەناویەكداچوون و ئاوێتـە و لەیەكدابڕاو نـین. كەواتـە مێـژوو بناخەیـە و ئـەمڕۆش هەڵچنینی

دیوارەکانییەتی و داهاتووش کۆی ئەو خانووەیە کە نیازمەنـدین بیئـافرێنین، یـان بئافرێـت. لەڕاسـتیدا پـۆلێنکردنی مێـژوو و قۆناخـەکانی لەسـەر ئـەو بنەمایـە پـۆلێنکردنی هـەرە ڕاسـت و زانستیانەیە.

هەموو شتێك مێژووی خۆی هەیە، تەنانەت خودی مێـژووش مێـژوویێکی خـۆی هەیـە. کۆی مێـژوو بریتییـە لەتـەواوی قۆنـاخ و پارچـەکانی ئـەو مێـژووە. مێـژووی هـەر شـتێکیش کۆی تەمـەن و رەهەنـد و ئاراسـتە و ماهییـەت و هـەبوونی ئـەو شـتە لـەخۆوە دەگرێت. بەڵام لەپێناو دەرككردن بەوەی کە "چۆن؟ بۆچی؟ کێ؟ کەی؟ چی؟ " هەر قۆناخێکی مێژوو بەتەواوی خۆی پۆلێن دەکات و خـۆی لـە قۆنـاخی پـێش و دوای خـۆی جیادەکاتـەوە، ئـەوا پێویسـتمان بـە کەرەسـتەی زانسـتی گونجـاو و گێڕانـەوەی متمانـەپێکراو و شـیکردنەوەی بابەتیانـە هەیـە. بەتایبـەتی بـۆ مێـژووی شـتێك کـە بەهـەموو هـەبوون و قورسـایی و مـەزنی و ئافراندنەکانی خۆیەوە لەگەڵیدا دەژین و لەئاستی هەرە بەرزیشدا لـەنێو جموجـۆڵ و تەڤگـەر و خـۆ ئافراندنـەوە و خـۆ نوێکردنـەوە دایـە. هـەرگیز ناکرێـت بـە هـەرزانی و بـێ بـەها و بـێ پێوانـە مرۆڤایەتییـەکان مێـژوویێك بخوێنینـەوە کـە لـەرۆژگاری ئـەمڕۆدا بەهـەموو ئاراسـتە "ئاسـۆیی، سـتوونی، قـووڵایی"ەکـانی خۆیـەوە

لەنێو پێشکەوتن و گۆڕاندایە و پرۆژەی خۆی بۆ داهاتووش هەیە. چونکە هیچ شێواندن و چەواشەکاری و بەلاڕێدابردنێك نەیانتوانیوە راستینە و گەوهەری مێژوویێك قووتبدات و لەناوییبات. هەزاران ساڵ خۆرئاوا نکوڵی لەمێژوو و ژیار و شارستانییەتی جوگرافیای میزۆپۆتامیا و خۆرهەڵات کرد و وێنایەکی شێوێندراویان نەخشاند، کەچی ئەمڕۆ ئەو جوگرافیایە بەهەموو مێژوو و ژیار و شارستانییەتی خۆی دەبێژێ "من هەم و وا بەهەموو سروشت و سیمای خۆمەوە هێشتا دەژیم". ئیدی خودی مێژوو و مێژووی هەر هەبوون و پێکهاتەیەك، سەرەڕای هەموو شێواندن و چەواشەکاری و بەلاڕێدابردنێك گەوهەر و راستینەی خۆی لەرۆژگاری ئەمڕۆ و داهاتووشدا حەشاردەدات و هەر دەبریسکێتەوە و لەدرەوشانەوە ناکەوێت. وەك چۆن خۆدابڕاندن لەمێژوو خۆ خەڵەتاندنە، ئاوا نکوڵیکردن ـ بەهەموو شێوازەکانییەوە ـ لەمێژوویێکیش مایەپووچییە، بۆیە راستگۆیی مێژوویی وەك چۆن ئەرکێکە، ئاوا بەهەمان شێوە بەهایەکی ئەخلاقیشە و هەرگیز ناکرێ دەستبەرداری ببین.

(٢)

تەڤگەری پەکەکە؛ وەك تەڤگەرێکی ئازاد و سەربەخۆی گەلی کوردستان، بەهەموو ڕەهەندەکانییەوە، تێکۆشانی ئازادیخوازانەی خۆی گەشەپێدەدات. سەرەتا لەسالانی (١٩٧٣ ـــ ١٩٧٦)دا لە ئەنقەرەوە یەکەم چەخماخەی ئەو تێکۆشانە دەبریسکێتەوە، پاشان بەرەو باکووری کوردستان هەنگاو دەنێت، لە(١)ی تەممووزی(١٩٧٩)دا لەسەر بنەمای تاکتیکی "هەنگاوێك بۆ دواوە، دوو هەنگاو بۆ پێشەوە" ڕێبەر ئاپۆ کۆچی مێژوویی خۆی بەرەو ڕۆژئاوای کوردستان و سوریا و لوبنان دەستپێدەکات و لە کەمپێکی تێکۆشەرە فەلەستینییەکاندا دەگیرسێتەوە. لەوێوە، لەنێو دۆخێکی دژوار و بێتوانستیدا توانست و دەرفەت بۆ تەڤگەرەکە دەخولقێنێ. بەمەش تەڤگەری پەکەکە لەنێو کوردانی باشووری ڕۆژئاوای کوردستان و سوریا و لوبنان و ولاتە عەرەبییەکانی دیکە و لەگەڵیشیدا لەولاتانی خۆرئاوا و جوگرافیا دوورەکانی دیکەدا تێکۆشان بەرزدەکاتەوە و بیر و هوشیاری و ڕێکخستنی نەتەوەیی دەژێنێتەوە و پانتایی شۆڕشی ژیانەوە فراوانتر دەکات. لەسەرەتای هەشتاکاندا یەکەمین هەنگاو لەسەر ڕێی "گەڕانەوە بۆ ولات" دەهاوێژێت و لەسەر سنووری دروستکراوی نێوان باکوور ـ باشووردا یەکینەکانی گەریلا جێگیر دەبن. بەمەش یەکەم پەیوەندی لەگەڵ خەڵکی باشووری کوردستاندا دەبەستێت و خۆی بەخەڵکانێکی ئەم

بەشە دەناسێنێت. هەر لەسەر ئەو سنوورەدا ئامادەكاری تەقانـدنی یەكـەم فیشـەكی ئـازادی ئەنجامـدەدرێت و لـە(١٥)ی ئـابی(١٩٨٤)دا بەتەقاندنی یەكەم فیشەك بڕیاری ژیانێكی ئازاد دەگاتە لوتكە.

لــەكۆتایی هەشــتاكان و ســەرەتای نەوەدەكانــدا گــەل بــە ســـەرهەڵدانی جەماوەرییانـــەی خـــۆی وەڵامـــی قەڵـــەمبازە مێژووییەكـەی گـەریلا دەداتـەوە. بەمـەش تەڤگـەری پەكەكـە گەوهـەری گەلەرییانـەی دەردەكەوێتـە پـێش و گـەل و گـەریلا ئاوێتـــەی یەكـــدی دەبـــن. لێـــرەوە ســـەرەتای پیلانگێڕییـــە نێودەوڵەتییـەكان، بەپشـتیوانی داگیركـەران و هێـزە میللیگـەرا و بـەكرێگیراوەكان، دەسـتپێدەكات، باشـووری كوردسـتان دەكرێتـە گۆڕەپانی پیلانگێڕییەكان و تەڵەزگەیەكی پڕ مەترسیدار...!! بەڵام تەڤگـەری پەكەكـە دەسـتبەرداری ئـیرادەی سـەربەخۆ و رۆحـی نەتەوەیی ـ دیموكراتییانەی خۆی نابێت و لەم پێنـاوەدا قورسـترین قوربـانی خـۆی دەدات و بـەدروشمی "بـاكوور، باشـوور، رۆژهـەڵات، یەك وڵات و یەك خەبات" لەم بەشەدا گوڕ بەتێكۆشانی نەتـەوەیی و دیموكراتییانەی خۆی دەدات و هەر لە نەوەدەكاندا بە فەلسەفە و هـزری ئازادیخوازانـەی خـۆی دەپەڕێتـەوە رۆژهـەڵاتی كوردسـتان و لەكۆتایی نەوەدەكانیشدا تێكۆشانی خۆی لەم بەشەشدا دەگەیەنێتە ئاسـتێكی جـەماوەری بـەهێز. لەنـەوەدەكانیش بـەدواوە، لەگـەڵ

بەرزبوونەوەی رۆح و هزر و تێکۆشانی نەتەوەیی ـ دیموکراتییانەی خۆیدا لەدامەزراندن و لەپێکهێنانی دەزگا نەتەوەییەکانی دەدات و پرۆسەی بەگەلبوون و نەتەوەییبوونی گەلی کورد دەگەیەنێتە ئاستێکی شکۆدار.

ئیدی شۆڕشی ژیانەوە بەدەستکەوت و بەهایەکی پڕ بەبایەخەوە سەردەکەوێت و قۆناخی شۆڕشی دیموکراتی و گەیشتن بەچارەسەری دەکەوێتە رۆژەڤەوە. بەمەش لەسەرەتای نەوەدەکان بەدواوە هەوڵدان بۆ گۆڕانی ستراتیژی تادێت چڕوپڕ و قووڵتر دەبێتەوە و لەکۆتایی سەدەی بیستەم و سەرەتای سەدەی بیست و یەکەمیشدا دەگاتە لوتکەی خۆی. تەڤگەری پەکەکە لەگەڵ تێپەڕبوونی هەر قۆناخێکی تێکۆشان و دەستپێکردنی هەر قۆناخێکی دیکەدا نوێبوونەوە و هەڵاوێردی لە سیستەمی فەلسەفی، پارادیگمایی، ئایدیۆلۆژی، سیاسی و ژیان و تێکۆشانی خۆیدا دەکات و پووختی دەکاتەوە. بەمەش تادێت گەوهەر و تایبەتمەندییە هەمەلایەنەکەی خۆی دەردەکەوێتە روو، تا ئەو رادەیەی تەواوی تایبەتمەندێتی و گەوهەری ئازادیخوازانەی خۆی لەچوارچێوەی سیستەمێکی هزری، ژیانیی و تێکۆشاندا بەروونی و زەلالی نیشان بدات، کە سیستەمی کۆنفیدراڵی دیموکراتییە.

(٣)

بێگومـان لەمیانـەی هەڵسـەنگاندنی مێـژووی ئـەم تەڤگـەرەدا دەرك بەو راستییە دەكرێت كە تەڤگەری پەكەكە هەروا بەئاسانی، بەبێ كۆسپ و تەگەرە، كێشە و گرفت قۆناخەكانی تێكۆشانی خۆی نـەبڕیوە، بـەڵكو رێـك بەپێچـەوانەوە لەهـەر قۆناخێكـدا ژان و ئازارێكی بێسنوور، قوربانی و فیداكاری و قارەمانێتییـەكی نـەوازە، كۆسـپ و تەگـەرەی تاقەتشـكێن، كێشـە و گـرفتی لـەبن نـەهاتوو، كەموكوڕی و هەڵەی كوشندە هەبووە، تەنانەت رووبەڕووبوونەوەی چەندین تەڵەزگە و پیلانگێـڕی نـاوخۆیی، هـەرێمی و نێودەوڵـەتی بۆتـەوە. لەبەرامبـەر هـەر خیانـەتێكی مەزنـدا، بـەرخۆدانێكی مەزنیش ئامادەیە، لەبەرامبەر هەر پیلانگێڕییەكـەدا قەڵـەمبازێك بەرسڤدارە، لـەنێو نـەبوونی و بـێ توانستییەكی دژواردا بـاوەڕی و هێـز و ئـیرادەی ئافرانـدن و مـەزنكردنی توانسـت و توانسـتەكان دەردەكەوێتە روو. لەبەرامبەر بێ باوەڕی، بێ هێزی، بـێ ئومێـدی، بـێ چـارەییدا، كانگـای بـاوەڕی، هێـز، هیـوا و توانسـتی چارەسـەری دەتەقێتـەوە و ملـی رێ دەگـرێ و دەهـەڕكێت. ئیـدی تەڤگـەری پەكەكە وەك دیجلە و فـورات لـەكانیاوە رەسـەنەكاندا هەڵدەقوڵێ و هیـوای ژیـانێكی ئـازاد لـە میزۆپۆتامیـای لانكـەی لـەدایكبوونی

کۆمەڵگای مرۆڤایەتییەوە بە گەل، رەگەز و چینە ژێردەستەکان دەبەخشێ و هیچ لەمپەر و کۆسپ و هێزێك ناتوانێت بەربەستی بکات یان لەگەوهەر و تایبەتمەندییە رەسەنەکانی خۆی دووری بخاتەوە.

هەڵبەتە لە قووڵبوونەوە بە مێژووی ئەو تەڤگەرەدا نهێنی مانەوە و مەزنبوونی ئەم تەڤگەرە دەردەکەوێتەڕوو، کە لە گەوهەر و تایبەتمەندییەکانی خۆیدا بەرجەستە دەبێت. لەسەرووی هەمووشیانەوە پەیوەستبوونییەتی بە فەلسەفەی ئازادی، ئیرادەی سەربەخۆ، گیانی بەرخۆدان و خۆهێزی و ئافراندنەوە.

باوەڕناکەم بزووتنەوەیەك لەمێژوو و رۆژگاری ئەمڕۆماندا هەبێت هێندەی بزووتنەوەی پەکەکە رووبەڕووی پیلانگێڕی و هێرش و شالاوی لەناوبردن بووبێتەوە. هەر لەسەرەتای سەرهەڵدانییەوە تاوەکو ئەمڕۆ هەمیشە ئەو بزووتنەوەیە بە مەترسی هەرە مەزن دەبینرێت و هەوڵی لەناوبردنی دەدرێت. هەڵبەتە ئەمەش بێ هۆکار نییە و چەندین هۆکاری هاوبەش و تەنانەت شاراوە لەپشت سەرجەم ئەو پیلانگێڕی و هێرش و شالاوانەدا خۆی حەشارداوە. کەواتە ئەو هۆکارانە چیین؟ نهێنی ئەو ترس و فۆبیا مەزنە کە لەبەرامبەر بزووتنەوەی ئاپۆچی و پەکەکەدا هەیە چییە؟ ئەگەر هەر لەسەرەتاوە هەوڵی لەناوبردنی

ئەو بزووتنەوەیە دەدرێت، بۆچی نەك هەر لەناو نەبردرا، بەڵكو بۆتە گەورەترین بزووتنەوە لەهەر چوار بەشی كوردستان، تەنانەت بووە بەیەكێك لەگەورەترین بزووتنەوە شۆڕشگێڕییەكانی خۆرهەڵاتی ناوین و جیهان؟ كەواتە نهێنی مەزنبوون و خۆڕاگری پەكەكە چییە؟ پەكەكە دووژمنی كێیە و كێ دووژمنایەتی پەكەكە دەكات؟ جیهانبینی و هەڵوێست و چەمكەكانی پەكەكە بۆ ژیان، مێژوو، ئازادی، وڵات، گەل، هزر، ئایدیۆلۆژیا، شۆڕش، تاك، كۆمەڵگا، دەوڵەت، دەسەڵات، خیانەت، وڵاتپارێزی و ...هتد، چییە؟ هەروەها چۆن دەڕوانێتە كێشەی كورد، كێشەی ژن و كێشە مرۆڤایەتییەكانی تر؟ لەم پێناوەدا خاوەن چ پرۆژەیەكی چارەسەرییە؟ پەكەكە خاوەن چ سیستەمێكی بیركردنەوە و ژیان و كاركردنە؟ بۆچی ئەو پیلان و هێرش و شاڵاوانەی لەناوبردن سەرەتا رێبەر ئۆجەلان و پاشان پەكەكە و گەل دەكەنە ئامانجی خۆیان؟ كەواتە رێبەر ئۆجەلان كێیە و خاوەن چ هزر و فەلسەفە و سیاسەتێكە؟ رۆڵ و پێگەی رێبەر ئۆجەلان لەنێو ئەو بزووتنەوەیەدا چییە؟ لەبەرامبەر هەموو هەوڵەكانی لەناوبردندا، ئاسۆی داهاتووی بزووتنەوەی پەكەكە چییە و چۆن دەبێ؟

گومانم نییە كە ئەم پرسیارانە و سەدان پرسیاری تر لەهۆش و هزری ئەو كەسانە دێت و دەچێت كە خوازیارن لەراستینەی ئەوە

تێبگەن کە بۆچی هێندە پیلانگێڕی و هێرش و شاڵاو لەدژی پەکەکە دەکرێت؟ بۆچی پەکەکەش هێندە خۆڕاگری و بەرخۆدانی دەکات و تادێت هەر هەنگاوی مەزنتر دەهاوێژێت؟

لێرەدا بۆ گەیشتن بە وەڵامی راستی سەرجەم ئەم پرسیارانە و سەدان پرسیاری دیکە دەتوانین پەنا بۆ کلیلی هەموو دەرگاکان ببەین، ئەویش مێژووە، مێژووی خودی بزووتنەوەی پەکەکە. بەڵام کاتێك دەرگای مێژووی بزووتنەوەی پەکەکەش دەکەینەوە ئەمجارەیان سەدان پرسیاری دیکە رووبەڕووی مرۆڤ دەبێتەوە؛ ئەم بزووتنەوەیە چۆن و کەی و بە چ شێوەیەك لەدایکبووە و دەستی بەجموجۆڵ و تێکۆشان و بەرخۆدان کردووە؟ قۆناخەکانی پێشکەوتنی ئەو بزووتنەوەیە چیین و کەی و چۆن و بە چ شێوەیەك ئەو قۆناخانە بەدوای یەکدا هاتوون؟ چ روویانداوە و چ پێشکەوتنێکیان لەگەڵ خۆیاندا هێناوە؟ کارەکتەرە سەرەکییەکانی هەر قۆناخێك لەو قۆناخانە کێن و خاوەن چ تایبەتمەندی و هەڵسوکەوت و کردارێکن؟ هەر پرسیارێك چەندین کلکە پرسیار و لق و پۆپەی لێدەبێتەوە، لەناواخنی وەڵامی هەر پرسیارێکیشدا چەندین پرسیاری دیکە سەرهەڵدەدەنەوە... لەئاکامدا خۆمان لەنێو دەریایەك پرسیاردا دەبینینەوە، کە دەگەینە وەڵامی هەر پرسیارێك زیاتر سەرسوڕمانی دەمانگرێ و خولیای پرسیاری تر و

وەڵامـی ترمـان لـەلا زیـاتر دەبێـت... ئیـدی چـەندە لـەنێو ئـەو مێـژووەدا قـووڵ دەبینـەوە هێنـدەش سەرسـام دەبـین، هێنـدەش لـەنهێنی پـیلان و هێـرش و شـاڵاوەکانی نـەیارانی تێدەگـەین... هێنـدەش لـەنهێنی خـۆڕاگری و بـەرخۆدان و مەزنبوونەکـەی تێدەگەین...

(٤)

لەمیانەی ئەو قووڵبوونەوەیەدا؛ سـەرەتا لـەوە تێدەگـەین کـە بزووتنـەوەی پەکەکـە وەك پشکۆیەك لـەژێر خۆڵەمێشی هـەزاران ساڵەی مێـژوودا خـۆی حەشـارداوە و هـەر پزیسـك دەدات، تـا لـە زەمەنێکی شەوەزەنگی بەستەڵەکگرتوودا بڵێسە دەدات و گڕ و کڵپە دەسێنێ و گڕکان ئاسا هەڵدەقوڵێ، هەڵدەقوڵێ و گـڕ لـە مێـژوویێکی شـووم، لـە قـەدەرێکی سـەپێنراو بـەردەدات... مێـژوویێکی نـوێ دەئـافرێنێ... ئیـدی مێـژوو لەسـەرووی قـەدەرە سـەپێنراوەکانەوە ڕێڕەوی خۆی دەگرێ...

لـەم چوارچـێوەیەدا؛ کاتێـك بـە هەگبەیـەکی پـڕ لـەپرس و رامانـەوە دەچـیتە نێـو دەریـای مێـژووی بزووتنـەوەی پەکەکـەوە، بەسەرهات و ڕووداوەکـان، پێشـکەوتن و گۆڕانکارییـەکان، پەلکێشی

خۆیانت دەکەن و تا قووڵایی مێژووی مرۆڤایەتیت دەبەن، بەجۆش و مۆڕاڵێکی بەرزەوە، بە باوەڕی و ئیرادە و وزەیەکی تۆکمەوە، جارێکی دیکە دەتگەڕێننەوە نێو رۆژگاری ئەمڕۆ، لەبانێژەی ئەمڕۆشەوە ئاسۆی داهاتوویێکی پرشنگدارت نیشان دەدەن. بەمەش سەفەر بەنێو مێژووی پەکەکەدا، وەك سەفەرە بەنێو سەمفۆنیایەکی نەمردا، وەك سەفەرە بەنێو رۆمانێکی بێکۆتاییدا، سەفەرە بەنێو شیعرێکی هارمۆنیدا، داستانێکی پڕ لە ماجەڕادا... بێگومان وەك چۆن لەپشت ئەو سیمفۆنیایەدا؛ ئۆرکستڕایەکی مەزن، مایسترۆیەکی دانا، بیسەرێکی عاشق دەبینی، ئەوا مسۆگەر لەناواخنی ئەو رۆمانەدا پاڵەوانەکان، بەمەیل و توانستی خۆیانەوە، لەنێو ناکۆکی و ململانێ دان و تادێت گرێی نێو گرفت و رووداوەکان ئاڵۆز دەبێت و رووەو کردنەوە و چارەسەری دەچێت. هەر بەهەمان شێوەش لەو شیعرەدا لەبری ریتمێکی سواو، پانتاییەکی تاریك، چێژ لە هارمۆنیایەکی هەمەچەشنە و پانتایەکی پڕ لە ئیستاتیك وەردەگریت. کاتێك کە بەپەیژەی رووداوەکانی ئەو داستانەدا هەڵدەزنێی لەپێشتدا حیکایەتخوانێك بەهەموو مەندی و حیکمەتی خۆیەوە، شێلگیرانە هەوڵدەدات ئاراستەی رووداوەکان بەرەو ئاقاری ئازادی ببات، بە قازانجی هەموو ئەوانەی عاشق و دێوانەی ئازادین بشکێنێتەوە... چونکە بەهانەی

یەكەم و كۆتایی بۆ لەدایكبوونی ئەم سیمفۆنیایە، ئەم رۆمانە، ئەم شیعر و داستانە تەنیا و تەنیا ئازادییە...

بۆیە كە مرۆڤ بەنێو ئەو مێژووەدا دەگوزەرێ، بەردەوام گوێت لەو زایەڵەیە دەبێت كە بەنەغمەیەكی پڕ لەسۆزەوە دەچریكێنێ و دەبێژێ:" ئەگەر ژیانێك هەبێت، با بە ئازادی و بۆ ئازادی بێت، ئەگەر مردنێكیش هەبێت، با هەر بە ئازادی و بۆ ئازادی بێت". ئەمە فەلسەفە و كرۆك و ناوەڕۆكی بانگەوازی ئەو پشكۆیەیە كە لەگەڵ یەكەم پزیسكی خۆیدا جاڕی دا...

بێگومان كە مرۆڤ بەنێو مێژوویەكی ئاگریندا دەگوزەرێ، موچرك بەدوای موچرك بەگیانیدا دێت، تا ئاستی سەرسامبوون و شۆكبوون دەڕوات؛ چۆن مرۆڤ موچرك نایگرێت و سەرسام و شۆك نابێت كە دەبینێ؛ لەپێناو ئەو بانگەوازییە نەمرەدا هەر جەستەیە و دەسووتێ، هەر گیانە و هەڵدەكڕوزێ... كوا چ سیمفۆنیایەك هەیە وەك ئەم سیمفۆنیایە نەغمەكانی گڕ بن؟ كوا چ رۆمانێك و شیعرێك و داستانێك هەیە وەك ئەم رۆمانە، ئەم شیعر و داستانە حەرفەكانی كڵپە بن؟ چۆن مرۆڤ شۆك نابێت هەر بەتەنیشت ئەو رۆح و جەستانەی دەبنە تۆپەڵێك ئاگر و گڕ لە هەموو ناشیرینییەكانی گەردوون بەردەدەن، رۆح و جەستەگەلێكیش هەن لەبەرد بەردترن، لەبەستەڵەك بەستەڵەكترن، وەك بڵێی گڕی

هەموو گەردوون ناتوانێ بیانجولێنێ و خاوێنیان بکاتەوە... ئیدی ئەوە سیمفۆنیایەکە بێهەڵچوون و داچوون نابێت، رۆمانێکە بێ ناکۆکی و ململانێ نابێت، شیعرێکە و داستانێکە بێ توخمی نەزۆك و شەڕانگێز نابن...!! بەڵام سیحری ئاگرینی ئەو مێژووە لەچی دایە؟ لەکوێ دایە؟ ئەمە نهێنییەکە و بەتینی گەرم و بڵێسەداری خۆی تا قووڵایی خۆی دەتبات، ئینجا پێت دەڵێت "ئەوە منم ... ئیدی بمناسە و لێم تێبگە...."

(٥)

بۆیە ئەوەی لە مێژووی پەکەکەدا دەیبینیت نهێنی لەدایکبوون و مەزنبوونی بزووتنەوەیەکە کە هیچ کەسێك مەزەندەی لەدایکبوونی ناکات، نەخاسمە پێشکەوتن و مەزنبوون و سەرکەوتنەکەی، ئەمە هەر لەدەرەوەی خەیاڵ دابوو... کەچی لەدەرەوەی مەزەندە و شیمانەکان، بەبێ ئەوەی روخسەت لە باڵادەستەکانی ئەو جوگرافیایە و جیهان وەربگرێت، سەریهەڵدا... بەڕووئاسا رەگی داکوتا و باڵای کرد، چڵ و پۆپەی دەرکرد، چەندە چڵ و پۆپە دەردەکات ئەوەندەش رەگ دادەکوتێ، چەندە بەقووڵایی مێژوودا شۆڕدەبێتەوە ئەوەندەش بەرەو لوتکە

هەڵدەكشێ... ئیدی لەنێو دۆزەخی جوگرافیایەكی ونبوودا، ئەو جوگرافیایەی كە لەمێژ ساڵە هەنجن هەنجنیان كردبوو و پاشان سڕیبوویانەوە، درەختێك باڵانما دەكات و خوازیارە لەو دۆزەخەی كە پێی دەگووترێت گێژاو (كائیوس) نسێیەكی فێنك، ساباتێكی دڵڕفێن بۆ گەلانی خێر لەخۆنەدیو، بۆ ژنانی ئازارچەشتوو، بۆ مرۆڤایەتی لەسەر خاكی میزۆپۆتامیا و هەموو جیهان بخوڵقێنێ...

لەجیهان و خۆرهەڵاتی ناویندا بەگشتی و باشووری كوردستاندا بەتایبەتی، بەشێوەیەكی سیستەماتیك و پلان بۆكراودا، هەڵمەتێكی فراوان و چڕوپڕ و بەردەوامی؛ رەشكردن، ناوزڕاندن، چەواشەكاری و شێواندن لەبەرامبەر راستینەی بزووتنەوەی پەكەكە و رێبەر عەبدوڵڵا ئۆجەلان و شۆڕشگێڕانی نێو ئەم بزووتنەوەیە ئەنجامدراوە و پێشخراوە، لەبەرامبەر فەلسەفە و هزر و ئایدیۆلۆژیا و سیاسەت و سیستەمی ژیان و بیر و كاركردنی پەكەكەدا هەوڵ و تەقەللایەكی بێوچان دراوە و لەمەشدا ئەگەر بۆ ماوەیەكی كورتخایەنیش بێت، تاڕادەیەكی بەرچاو ئەو هەڵمەتانەیان سەریگرتووە. هەڵبەتە دامودەزگاكانی دەوڵەتە زلهێزە ئیمپریالیستەكان، توركیا و داگیركەرانی دیكەی كوردستان، هەروەها هێزە بەكرێگیراو و تەسلیمكارەكانی كورد و چەندین نووسەری قەڵەمفرۆش و ویژدانفرۆشی كورد و بیانی

رۆڵێکی گرنگیان لەو هەڵمەتەدا بینیوە و تەنانەت لەمڕووەوە لەنێو پێشبڕکێیەکی سەرسوڕهێنەر دابوونە و تا ئانوساتی ئێستاش لەسەر پێشخستنی ئەم هەڵمەتە هەر بەردەوامن و چاوەڕێش ناکرێت "ئیمپریالیزم ــ داگیرکەرانی کوردستان ــ هێزە وابەستەکانی کورد ــ نووسەرە خودفرۆشەکان" هەروا زوو دەستبەرداری ئەم هەڵمەتە هاوبەشەیان ببن. بێگومان زۆر کەمن ئەوانەی بەبێ مەبەست و لەخافڵگیری و نەزانییەوە کەوتوونەتە خزمەتی ئەو هەڵمەتە دژە شۆڕشیەوە. بۆیە گێڕانەوە و هەڵسەنگاندن و شیکردنەوەی مێژووی بزووتنەوەی پەکەکە لەسەر زمانی خودی پەکەکەییەکان، ئەوانەی بەوپەڕی دروستی و راستگۆیی و جورئەتەوە بەردەوامی بەتێکۆشانی ئازادیخوازانەی خۆیان دەدەن، ئەرکێکی گرنگ و پڕ بەبایەخە. بەداخەوە خودی شۆڕشگێڕانی ئەم بزووتنەوەیە لەمڕووەوە کەمتەرخەمیان نواندووە و مێژووی ئەو بزووتنەوەیەیان بەشێوەیەکی فراوان بەهەموو کەسێك نەناساندووە. ئەمەش جێی رەخنەیە. چونکە ناسین و تێگەیشتن لە پەکەکە لەرێی خودی پەکەکە و پەکەکەییەکان راستترین و زانستیانەترین رێگەیە بۆ ناسین و تێگەیشتن لەمێژوو و فەلسەفە و سیستەمی بیرکردنەوە و ژیان و تێکۆشانەکەی.

لەمیانەی وردبوونەوە و لێكدانــەوەی سـەرجەم ئـەو هەڵمەتـە پروپاگەندەییەی لەدژی ئەو تەڤگەرە بەڕێوە بـراوە دەبینرێت كـە زۆر شێواز و ئوسلوب بەكاربراوە بۆ وێنـاكردنێكی ناشـرین بـۆ ئـەم بزووتنەوەیە. بەر لەهەموو شتێك خواسـتوویانە ئـەو پەیوەندییـە دیالیكتییكـەی نێـوان " گـەل، پەكەكـە، ئۆجـەلان" بشـێوێنن یـان بیپچـڕێنن و لەیەكـدابڕاو سـەیر بكـرێن. ئـەو هێـز و لایەنانـە بـۆ ئــەوەی ئــەو پەیوەندییــە دیالیكتكییــە بشــێوێنن و لەیەكــدی بیپچــڕێنن هەرچــی بەدەمیانــدا هــاتووە گووتوویانــە، هەرچــی لەدەســتیان هــاتووە كردوویانــە، لــە كــەمپینی ناوزڕانــدن و رەشكردنەوە بگرە تا دەگاتە هەوڵەكانی كوشـتن و تـیرۆر، لەشـەڕ و هێرشـبردنەوە تـا دەگاتـە پیلانگێڕییـە نێودەوڵەتییـەكان ...هتـد، بەڵام سەرەڕای هەموو ئەو هەوڵ و تەقەللا بەردەوامانەیان، كەچی نـەك هـەر پەیوەنـدی تۆكمـەی نێـوان" گـەل، پەكەكـە، ئۆجـەلان " لاواز نـەبووە و نەپچـڕاوە، نـەك هـەر ئـیرادەی ئـازاد و سـەربەخۆی ئەم سێینەیە بێ كاریگەر نەبووە و نەشكاوە، بەڵكو تا هـاتووە ئـەم ئیرادەیە بەهێز و تۆكمەتر بـووە و رۆحـی بـەرگری و بـەرخۆدانی، پەیوەستبوونی گەل بە فەلسەفە و ژیانی ئـازادی پـەكەكـە و رێبـەر ئۆجەلان تـا هـاتووە مـەزنتر بـووە، تـا هاتووشـە بـاوەڕی پەكەكـە و رێبــەر ئۆجــەلان بــەهێز و توانــا و ئــیرادەی گــەل و مرۆڤایــەتی

پێشکەوتنخوازیش تۆکمە و بـەهێزتر بـووە. بۆیـە پێویست دەکـات هەرکەس و هێز و لایەنێك بخوازێت دۆستایەتی یـان دووژمنایـەتی ئــەو پەیوەندییــە دیالیکتیکیانەیــەی ئــەم ســێینەیە بکــات، ئــەوا پێویستە ئـەو راسـتینەیە بـەقووڵی تێبگـات کـە ئـەو پەیوەندییـە سەرچاوەی خۆی لەراستینەی فەلسەفە و سیستەمی بیرکردنـەوە و ژیــان و تێکۆشــانی رێبــەر ئۆجــەلان و گــەلی کوردســتانەوە وەردەگرێت.

لــەم روانگەیــەوە؛ دەگەینــە ئــەو راســتییەی کــە ناکرێــت بەزیهنییــەت و چــەمك و لۆژیکـە باوەکـان لـە پەکەکـە و رێبــەر ئۆجەلان و ئاستی پێگەیشتووی ئەمڕۆی گەلی کوردستان تێبگـەین، چونکە رێبەر ئۆجەلان و پەکەکە بەزیهنییەت و چـەمکێکی نوێـوە ســەریانهەڵداوە و تێکۆشــاون و پــەرەیان ســەندووە، بەمــەش کەســێتییەکی نــوێ و هاوچــەرخیان بــۆ کــورد ئافرانــدووە. زیهنییـەتێك لەسـەر بنـەمای فەلسـەفەیەکی پووخـت و سـەنتێزی (کـۆتێزی)یـەوە، لـەتیۆری و کرداریـدا بەئاوێتـەیی پێگەیشـتووە و پێشکەوتووە، کە قۆناخ بەقۆناخ خۆی پووخت و هەڵاوێرد کـردووە و گەیشتۆتە ئـەو ئاسـتەی وەك واقیعێـك و راسـتییەك رەگـی خـۆی دابکوتێ و لەهەڵکشاندا بێت. بەمەش مێژووی ئـەم تەڤگـەرە بۆتـە قۆناخێکی نوێ و گرنـگ لەمێژووی هاوچەرخی گـەلی کوردسـتان و

مرۆڤایەتی، پارچەیەکی دانەبڕاو لەمێژووی کوردستان، خۆرهەڵاتی ناوین و کۆمەڵگای مرۆڤایەتی. ئیدی لە ناوەرۆکی مێژووی تەڤگەری پەکەکەدا؛ پووختەی مێژووی گەلێك دەبینین، کە دەستبەرداری مەیلی ئازادیخوازانەی خۆی نابێت و لەپێناو گەیشتن بەئازادی لەئاستی هەرە بڵنددا قوربانی، قارەمانێتی و گیانفیدایی هەرە مەزنی نواندووە و بۆتە سەرچاوەی مۆراڵ و وزە و توانستێکی بەهادار بۆ گەلانی خۆرهەڵاتی ناوین و جیهان.

ئیدی لەئاکامی تێکۆشانی شکۆدارانەی رێبەر ئۆجەلان و تەڤگەری پەکەکە و خودی گەلی کوردستان نموونەی تاك و کۆمەڵگایەکی نوێ و هاوچەرخ ئافرێنرا، تا ئاستێکی بەرزیش توانیویەتی قۆناخی "بەگەلبوون" و "بەنەتەوەبوون"ببڕێت و بەڕادەیەك بتوانێت خۆی ئاوێتەی فەلسەفەی ئازادی بکات و بەجورئەتەوە بێژێ:" ئەگەر ژیانێك هەبێت با بە ئازادی و بۆ ئازادی بێت، ئەگەر مردنێکیش هەبێت با هەر بە ئازادی و بۆ ئازادی بێت" و ببێتە نموونەی" گەلی سەرکەوتوو"، ببێتە ناسنامەیەکی ئازاد بۆ خۆرهەڵاتی ناوینێکی نوێ، ئەو گەلەی لەهەموو ئاستەکاندا نکۆڵی لێدەکرا و دەتوایەوە و قڕدەکرا، تەنانەت گەیەندرابووە ئەو قۆناخەی خۆی نکۆڵی لەخۆی بکات و رازی بێت بەم نکۆڵیکردنە و لەململانێ و ناکۆکی و شەڕ و

پێکدادانــە جیهــانی و هەرێمییەکانــدا وەك "قۆچــی قوربــانی"ی هەمیشەیی و وڵاتەکەیشی وەك "گۆڕەپانی شەڕ"ی بەردەوام وابوو، ئەمڕۆ لەسایەی ئەو تێکۆشانە چڕوپڕەی خۆی و ڕێبەر ئۆجەلان و تەڤگەری پەکەکـەدا زۆر بەجورئـەت و شـێلگیرییەوە دەڵێـت:"مـن هەم و جگە لەژیانی ئازادانـە و سـەرکەوتن بـەهیچ شـێوە ژیـانێکی دیکـە و ئـەنجامێکی دیکـە رازی نـابم" و وەك ئـەرکێکی ژیـاری و مێـــژوویی، ئـــەخلاقی و مرۆڤایـــەتی ببێتـــە داینـــەمۆی دیموکراتیزەبوونی خۆرهەڵاتی ناوین و پزیسکی شۆڕشێکی زیهنی ـ ویژدانی سەرتاپاگیر...

(٦)

یـــەکێك لـــەو هەوڵانـــەی؛ بەمەبەســـت و بـــێ مەبەســـت، لەبەرامبـەر تەڤگـەری پەکەکـە دراون، ئەوەیـە کـە خـوازراوە ئـەم تەڤگــەرە تــەنیا وەك تەڤگــەرێکی ســەربازی نیشــان بــدرێت و بناسرێت. ئەمە لەکاتێکدا تەڤگەری پەکەکە بەر لەوەی تەڤگەرێکی گــەریلایی و ســەربازی بێــت، تەنانــەت بەرلــەوەی تەڤگــەرێکی سیاسیش بێت، لەبنچینەدا تەڤگەرێکە بناخەیەکی فەلسەفی، هزری و ئایــدیۆلۆژی خــۆی هەیــە و خــاوەن سیســتەمێکی ســەربەخۆ و

ئـازادی بـیر و ژیـان و تێکۆشـانە و تێکۆشـانی سیاسـی و گـەریلایی خۆیشـی لەسـەر بناخـەی ئـەو فەلسـەفە و هـزر و ئایـدیۆلۆژیا و سیسـتەمە پێشخسـتووە. هەنـدێك کـەس وا پێناسـەی تەڤگـەری پەکەکـە دەکـەن کـە تـەنیا تەڤگـەرێکی نەتـەوەیی یـان ناسیۆنالیستییە، یاخود پێیـان وایـە تـەنیا تەڤگـەرێکی چینایەتی چـەپڕەوە. بـەڵام لەراسـتینەی فەلسـەفی و هـزر و ئایـدیۆلۆژیا و سیستەمی ئەو تەڤگـەرەدا تاکڕەهەنـدی یـان تاکلایـەنی نابینرێت، بـەڵکو فـرە رەهەنـد و فرەلایەنـە و لـەرووی تیـۆری و کرداریـدا بەئاراسـتەی ئاسـۆیی، سـتوونی و قووڵاییـدا لەپێشـکەوتن و نوێبوونەوە دایە. بۆیە سەرتاپای تێکۆشانی هزری و کـرداری خـۆی لەئاسـتی پێـنج تـەوەری بەیەکـەوە پەیوەسـت و ئاوێتەییـدا پێشدەخات کـە:" تێکۆشـانی خـود، تێکۆشـانی رەگـەزی، تێکۆشـانی چینایەتی، تێکۆشانی نەتەوەیی و تێکۆشانی مرۆیی"ن. ئامانج لەو پێـنج تـەوەرەی تێکۆشـانیش بنیادنـانی کەسـێتی و کۆمەڵگایـەکی ئازاد و سیستەمێکی گەلەری دیموکراتییە. لەم پێناوەشدا تێکۆشانی هزری و ئایدیۆلۆژی، سیاسی و گـەریلایی (سـەربازی)، کولتـووری و کۆمەڵایەتی پێشخستووە. بۆیە بەو رادەیـەی تێکۆشـان لەبەرامبـەر "خـود"ی دەسـتەمۆ و بنیادنـانی خـود (کەسـێتی)ییـەکی ئـازاددا گـرنگێتی خـۆی هەیـە، بەهـەمان رادەش تێکۆشـان لەبەرامبـەر

سیستەمی باڵادەستی پیاوسالاریێتی و کەسێتی "ژن و پیاو"ی باو و کلاسیك گرنگە، هەر بەهەمان رادەش تێکۆشان لەبەرامبەر شارستانێتی چینایەتی و فەراهەمکردنی یەکسانی و دادپەروەری گرنگە، هەر بەهەمان رادەش تێکۆشانی ژیانەوەی نەتەوەیی کورد و دیموکراتیزەکردنی کۆمەڵگای کوردەواری و گەیشتن بەماف و ئازادی نەتەوەیی، هەروەها بەرگریکردن لە سروشت و ژینگە و تەواوی مرۆڤایەتی و ئەو تەحەدیاتانەی رووبەڕووی تەواوی مرۆڤایەتی بۆتەوە، گرنگ و بایەخدارە.

بێگومان بەهۆی هەلومەرجی بابەتی و خودی دەرکەوتنی تەڤگەرەکە و هەبوون و قووڵبوونەوەی کێشەی کورد و ئەو سیاسەتە هێرشکارییەی داگیرکەران و هێزە ئیمپریالیستەکان و هێزە باڵادەستەکانی چینی سەردەستی کورد، زیاتر مۆرکی نەتەوەیی و چینایەتی و سەربازی وەك تایبەتمەندێتی سەرەکی تەڤگەری پەکەکە بەدیار کەوتووە و پێیەوە ناسراوە، ئەمە تەنیا بەشێکی راستینە و ناسنامەی تەڤگەری پەکەکەیە، بەڵام لەگەوهەر و راستینەی ئەم تەڤگەرەشدا؛ بەر لەهەموو شتێك ئافراندنی فەلسەفە و ئایدیۆلۆژیایەك، سیستەمێکی سەردەمیانە هەیە بۆ بیرکردنەوە و ژیان و خەباتکردن. لەسەر ئەو بنەمایەش لەپێناو ئامانجەکاندا شێوە و شێوازەکانی تێکۆشان و بەرخۆدانی لەئاستی

کەسێتی، رەگەزی، چینایەتی، نەتەوەیی و مرۆڤایەتی بەرێوەبردووە و پێشیخستووە. لەمیانەی خوێندنەوەیەکی زانستی و بابەتیانەی مێژووی تەڤگەری پەکەکەدا دەرك بەهێڵی گشتی ئەو فەلسەفە و سیستەمە دەکرێت و تایبەتمەندی و بنەما سەرەکییەکانی دەبینرێت.

هەروەها لەمیانەی خوێندنەوەی سەدان پەرتووك و نامیلکەی رێبەر ئاپۆ و هەزاران پەرتووك و نامیلکەی ئەم تەڤگەرەدا راستینەی رێبازێکی فەلسەفی و هزری و ئایدیۆلۆژی و سیاسی دەبینرێت. بێگومان لەچوارچێوەی سەرجەم ئەو شیکردنەوە و لێکۆڵینەوە و هەڵسەنگاندنە فەلسەفی و هزری و ئایدیۆلۆژییەدا شیکردنەوە و لێکدانەوەیەکی قووڵ و زانستیانەی تاك و کۆمەڵگای کورد دەرکی پێدەکرێت، کە یەکەمجارە لەو ئاستە فراوان و قووڵەدا لەرووی مێژوو و کۆمەڵناسی و دەروونناسیدا گەلی کوردستان بە تاك و کۆمەڵگایەوە بکەوێتە بەر توێژینەوە و هەڵسەنگاندنەوە. ئەوەش بەهایەکی زانستیانەی مەزنی خۆی هەیە.

لەرووێکی دیکەوە کاتێك قۆناخەکانی مێژووی تەڤگەری پەکەکە دەخوێنینەوە مێژووییەکی تەواو بەیەکەوە پابەند و پەیوەست دەبینین. رووداو و ئاڵوگۆڕەکان، پێشکەوتن و

گۆڕانكارییەكان گرێدراوی یەكن و هیچیان لەوەی دیكەیان دابڕاو و پچڕاو نیین و یەكدی تەواو دەكەن. هەڵبەتە ئەوەی ڕۆنەچێتە قووڵایی ئەم مێژووەوە، ناتوانێت دەرك بەراستینەی پەیوەندی نێوان ئەڵقەكانی ئەم مێژووە بكات و لێی تێبگات. بۆیە رەچاوكردنی ئەو راستینەیە تێگەیشتنی قووڵ و راست بۆ ئەم مێژووە دێنێتەدی.

(٧)

یەكێك لەرەهەندە هەرە گرنگەكانی مێژووی تەڤگەری پەكەكە رەهەندی ئەنتەرناسیۆنالیێتی و مرۆڤایەتی بوونییەتی. هەم لەپێكهاتە و سەرهەڵدانیدا، هەم لەروانگە فەلسەفی و ئایدیۆلۆژییەكەیدا خاوەن سروشتێكی ئەنتەرناسیۆنالی و مرۆڤایەتی هەیە. كاتێك رێبەر ئاپۆ دەیەوێت ئەوەی لەئەنجامی لێگەڕین و لێكۆڵینەوە هزریەكانیدا ئاكامگیر بووە بۆ هاوڕێ نزیكەكانی خۆی لەزانكۆ بدركێنێت، دوو هاوڕێی هەرە دەستپێكی لە رۆڵەكانی گەلی لاز و توركن، كە هەڤالان "حەقی قەرار و كەمال پیر" ن. ئەم دوو هاوڕێیەی لەسەر بنەمای چەمكی " تا گەلی كورد

ئازاد نەبێت گەلی توركیش ئازاد نابێت" هەڤاڵێتی ڕێبەر ئاپۆ دەكەن و یەكەمین گروپی سێ كەسی بۆ سەرهەڵدانی تەڤگەری ئاپۆچیتی پێكدێنن. لەماوەی ئەو سی و شەش ساڵەی تێكۆشانی پەكەكە و چل و یەك ساڵەی تەڤگەری ئاپۆییدا بەسەدان و هەزاران رۆڵەی دیكەی گەلانی خۆرهەڵاتی ناوین "تورك، توركمان، عەرەب، فارس، چەركەس، ئەرمەن، ئاشووری و سریانی..." و گەلانی دیكەی جیهان بەشداری ئەم تەڤگەرە دەبن و بە قارەمانێتی گیانی بێگەردی خۆیان دەبەخشن و تا ئێستاش بەردەوامن لەتەڤلیبوون و تێكۆشاندا و تەڤگەری پەكەكەش شانبەشانی تایبەتمەندییەكانی دیكەی ئەو تایبەتمەندییە ئەنتەرناسیۆنالیستییەی خۆیشی پێشدەخات.

لەو باوەڕەدام چەند هۆكارێكی سەرەكی بۆ تەڤلیبوونی ئەو تێكۆشەرانە لەئارادایە:

یەكەمینیان: پشتیوانی و بەشداریكردنە لەتێكۆشانی ئازادیخوازانەی گەلی كورد، چونكە گەلی كورد وەك یەكێك لە دێرینترین و چەوساوەترین گەل لەمێژوو و رۆژگاری ئەمرۆماندا، لەكەسێتی گەلی كورددا تەواوی بەها مرۆییەكان ژێرپێ خراون و لەدەستدراون. بۆیە ئازادبوونی ئەم گەلە و گەیشتن بەمافە رەواكانی، ئەوا لەهەمانكاتدا گەڕاندنەوەی رێز و بەها

لەدەستدراوەكانیشە بۆ مرۆڤایەتی، لەسەر ئەو بنەمایە پشتیوانی و بەشداریكردن لەتێكۆشانی ئازادیخوازانەی گەلی كورد تێكۆشانە لەپێناو ئازادی و مرۆڤایەتی و گەڕانەوەی بەها مرۆڤایەتییەكان. ئەمەش گەوهەری ئەو ئەنتەرناسیۆنالیێتی و مرۆڤدۆستی و ژیاندۆستییەیە كە پەكەكە لەخۆیدا بەرجەستەی كردووە.

دووەمینشیان: گەوهەری مرۆڤایەتییانەی تەڤگەری پەكەكە و مژوولبوون (خەریكبوون) و تێكۆشانییەتی لەپێناو چارەسەركردنی كێشە و گرفتە هەڵواسراو و قووڵەكانی مرۆڤایەتی، وەك كێشە زیهنی و ویژدانییەكان، كێشەی ماف و ئازادی ژن، كێشە كولتووری و شارستانی و ئیكۆلۆژییەكان.

سێیەمینیش: فەلسەفە و پارادیگمای ڕێبەر ئۆجەلان و پەكەكە پووختەی بەرهەمی تێكۆشانی هزری و مرۆڤایەتییە، كۆتێزی فەلسەفی و هزرە مرۆڤایەتییەكانە، بەواتایەكی دیكە لەهەموو فەلسەفە و پارادیگما و زانست و داهێنانە هزرییەكان سوودمەندبووە و لەئاكامدا پارادیگمایەكی نوێی داهێناوە. بەمەش پەكەكە كۆی بەها هزرییەكانی مرۆڤایەتی لەخۆیدا بەرجەستە كردووە. ئەمەش هۆكارێكی گرنگە بۆ تەڤلیبوونی كەسانی دەرەوەی كورد لەم تەڤگەرەدا.

بێگومـــان هـــەبوونی دیـــاردە و کێشـــەی کـــورد هۆکـــار و هەلومـەرجی سـەرەکی دەرکـەوتنی تەڤگـەری پەکەکـە بـووە، بـەلام وەکـو دەردەکـەوێت ئـەو دیـاردە و کێشـەیەش بـەدەر نییـە لـەکۆی کێشە مرۆڤایەتییەکانی دیکە. بۆیە دەبینین کاتێك ڕێبەر ئۆجەلان بـەدوای گەوهـەری سۆسـیالیزمدا دەگـەڕێ و لێکۆڵینـەوە لەسـەر مێژووی پێشکەوتنی کۆمەڵگاکانی مرۆڤایەتی دەکات، لەمیانەی ئەو لێگەڕین و لێکۆڵینەوەیەشدا مێژووی کورد و دیاردە و کێشەی کورد قـووڵتر دەناسـێت. چـونکە تـا ئەوکاتـە لەهەلومـەرجی سـالانی حـەفتاکانی تورکیـادا بچـووکترین زانیـاری سـەبارەت بـە کـورد و کوردسـتان دەسـت ناکـەوێت، بـەلام دەرك بـەوەش دەکـات کـە کـورد وەکو گەلێك خاوەن کێشەیەکە. بۆیە لەڕێگـەی تێگەیشـتن لـەهزری سۆسـیالیزم و مێـژووی مرۆڤایـەتی لەمێـژووی کـورد و راسـتینەی دیـاردە و کێشـەی کـورد تێـدەگات و دەگاتـە ئـەو راسـتییەی کـە "کوردستان داگیرکراوە" و سۆسیالیزمیش ڕێگای ئازادی گەلی کـورد و رزگـاری کوردسـتانە. لەمەشـەوە بـۆی روونـدەبێتـەوە کـە چـینی بالادەسـتی کـوردیش گرێیـەکی نێـو ئـەو کێشـەیەیە و بەشـێکە لەسیســتەمی داگیرکــەری و سیســتەمی داگیرکــەریش بەشــێکە لەسیسـتەمی سـەرمایەداری جیهـانی. بۆیـە پێشـەنگایەتیکردنی کۆمەڵگای ژێرەوە (چین و رەگـەزی ژێردەسـت) لەشۆڕشـی رزگـاری

کوردستان دەبێتە مەسەلەیەکی لێبڕاوانە. بێگومان چەندە لەو لێگەڕین و لێکۆڵینەوەیەی خۆی قووڵ دەبێتەوە لەئاکامدا دەگاتە ئەو دەستنیشانکردنەی کە؛ کێشەی کورد قووڵترین کێشەی نەتەوەییە لەجیهاندا، بەڵام کێشەیەکی دیکە لەکێشەی کورد قووڵتر و دێرینتر و ئاڵۆزتریش هەیە، ئەویش کێشە رەگەزی ژنە.

(٨)

هەروەها ئەو تایبەتمەندییانەی کەوا داگیرکەری و سیستەمی سەرمایەداری جیهانی بەتاك و کۆمەڵگای کوردی داوە لەگەڵ خۆیدا زۆر گرفتی کۆمەڵایەتی دروستکردووە، لەسەرووی هەمووشیانەوە گرفت و پرسی کەسێتییە. لەئاکامدا هەموو ئەو تەوەرانە دەبنە تەوەری لێگەڕین و لێکۆڵینەوەکانی رێبەر ئۆجەلان و قووڵبوونەوە بەناخی کێشە و گرفتە مرۆڤایەتییەکاندا. ئەمەش تایبەتمەندێتی فرە رەهەندی و فرە تەوەری فەلسەفە و پارادیگما و ئایدیۆلۆژیای رێبەر ئۆجەلان دەئافرێنێت و دەبێتە تایبەتمەندێتی فەلسەفە و پارادیگما و ئایدیۆلۆژیای تەڤگەری پەکەکە و تاك و کۆمەڵگای نوێی کوردیش.

بەر لەسەرهەڵدانی تەڤگەری پەکەکە، کێشەی کورد پاوانی دەستی چینی باڵادەستی کورد بوو، ئەو چینەش بەهۆی تایبەتمەندێتی عەشیرەتگەرایی و بەکرێگیراوێتی خۆیەوە کێشەکەی قووڵتر و ئاڵۆزتر کردبوو و لەئاکامدا ببووە هێز و پشتیوانییەکی مەترسیدار بۆ ئەنجامگیربوونی سیاسەتی نکۆڵی و توانەوە و قڕکردنی کوردان. ئەو چینە بە ئایدیۆلۆژیای "میللیگەرای سەرەتایی" خۆیەوە، بەهەر دوو ئاراستەکەیەوە (فیوداڵێتی بەکرێگیراو ـ بۆرژوازی مشەخۆر) تێکۆشانی ئازادیخوازانەی گەلی کورد دووچاری چەندین شکست و کۆمەڵکوژی کردبۆوە، کە لەئاکامدا دەروازەی تەسلیمکاری و بەکرێگیراوێتی و خیانەتی خستبووە سەرگازەرەی پشت و زەمینەی سەرخستنی سیاسەتی داگیرکەرانەی زیاتر رەخساندبوو. ئەو چینە سەرەڕای ئەوەی پارچەبوونی کورد و کێشە قووڵەکەی بەچەمکی "پارچەگەرێتی، ناوچەگەرێتی و عەشیرەتگەرایی" پارچە پارچەتر و قووڵتر کردبووەوە، لەهەمانکاتیشدا رێگای سەرهەڵدانی هیچ تەڤگەرێکی ئازادیخوازیان نەداوە و هەمیشە بەلۆژیکی "ئەگەر شۆڕشمان پێناکرێت، ناهێڵین کەسیش شۆڕش بەرپا بکات" هەڵسوکەوتیان کردووە و پاشانیش لەگەڵ دەرکەوتنی تەڤگەری پەکەکەشدا بەشداری سەرجەم هێرش و پیلانگێڕییەکانی داگیرکەران و زلهێزە

سەرمایەدارەکانی جیهانیان لەدژی تەڤگەری ئازادیخواز کردووە. بۆیە لەگەڵ دەرکەوتنی تەڤگەری ئاپۆچێتی و پەکەکەدا چینی باڵادەستی کورد و هێزە میللیگەرا سەرەتاییەکانی، بەهەموو شێوەیەك لەنێو هێرش و پیلانگێڕی دابوونە، یەکەم پەیامی ئەو هێزە میللیگەرا سەرەتاییانە بۆ تەڤگەری ئاپۆچێتی کە دەخوازن رووی تێکۆشانیان لە ئەنقەرەوە بەرەو کوردستان ئاراستەگیر بکەن پێیان دەڵێن:"ئەگەر بێنەوە کوردستان قاچتان دەشکێنین". ئیدی چینی باڵادەستی بەکرێگیراو و هێزە میللیگەرا سەرەتاییەکان لەسەرەتای دەرکەوتنی تەڤگەری پەکەکەوە تاکو رۆژگاری ئەمڕۆ، راستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ، لەبەرەی سیستەمی داگیرکەری و ئیمپریالیستیدا شوێنگیر بوونە و زۆر جار زەبری مەزنیشیان لەم تەڤگەرە داوە.

بە قووڵبوونەوە لەمێژووی تەڤگەری پەکەکەدا ئەم راستییە بەروونی دەردەکەوێتە روو؛ بەتایبەت لەسەرەتای نەوەدەکانی سەدەی رابردووەوە تاوەکو رۆژگاری ئەمڕۆ، هێرش و پیلانگێڕییەکانی میللیگەرای سەرەتایی مۆرکی خۆی لەرووداوەکان دەدات. وادیارە موریدو پابەندانی هێڵی میللیگەرای سەرەتایی، پێشکەوتن و هەڵکشانی رێبازی ئازادیخوازی تەڤگەری پەکەکە بەهەڕەشە و مەترسییەکی مەزن بۆ سەر خۆیان و

بەرژەوەندییـــەکانیان دەبیـــنن، بۆیـــە ئیـــدی لـــەزۆر دۆخـــدا زۆر بەڕاشکاوی و بێ باکانە پەرە بـەهێرش و پیلانگێڕییـەکان دەدەن و بەشدارییەکی بەرچاو و ئاکتیفی سـەرجەم هێـرش و پیلانگێـڕی و کەمپینـەکانی ڕەشـکردن و ناوزڕانـدنی تەڤگـەری پەکەکـە دەبـن، بەمـــەش خۆیـــان بـــەهێز و باڵادەســـت دەکـــەن و لەباشـــووری کوردستانیشدا قەوارە و نیمچە دەوڵەتێکیش سازدەکەن و پشتگیری داگیرکەران و زلهێزەکانی دونیاش بەدەست دەهێنن.

بێگومـان ڕێبـەر ئـاپۆ و تەڤگـەری پەکەکـە لـەتاوتوێکردن و دەستنیشانکردندا کێشەی کوردیان بەدابڕاوی و لەدەرەوەی مەسەلە ڕەگـــەزی و چـــینایەتییەکان و کێشـــە مرۆڤایەتییـــەکانی دیکـــەدا نەبینی، تەنیا وەك کێشەی گەل و وڵاتێکی ژێردەستە و داگیرکراو و دابەشکراو سەیریان نەکرد. چونکە کێشـەی گـەلی کـورد، سـەرەڕای پارچەبوون و دابەشبوون یەك کێشەیە و چوار شێوەی وەرگرتـووە و بەهـــەزار پەتـــەوە پەیوەســـتە بەکێشـــە و گرفتـــە مێـــژوویی و شارسـتانییە مرۆڤایەتییەکانـەوە، پابەنـدە بەسیسـتەمی هـەزاران ساڵەی داگیرکـەری و سیسـتەمی پلـەداری (هیرارشـی) دەوڵەتگـەرایی پیاوسـالاری. لەسـەر ئـەو بنچینەیە، تەڤگـەرێکی ئـازادیخوازی ئـەم گەلە ناتوانێت هەر تـەنیا لەبۆتەی ماف و ئازادییە نەتەوەییەکانـدا قەتیس بمێنێت و خۆی بـەرتەسك و سنووردار بکات.

(٩)

لێـرەدا چـەمکی "شـۆڕش" واتایـەکی فـرە مـەودایی و فـرە رەهەندی و سەرتاپاگیری بەدەست دەهێنێت. بۆیە "شۆڕش" واتـای بـاوی خـۆی، کـە تـەنیا تەڤگـەر و تێکۆشـانێکی چـەکدارییە لەدەستدەدات و لەتەوەری تاك، رەگەز، چین، نەتەوە و مرۆڤایەتیدا واتـاگیر دەبێـت و لەئاسـتی زیهنییـەت و ئاکـار و ویژدانیشـدا خـۆی بەرپا دەکات، لەم چوارچێوەیەدا شۆڕشی ژیاندنەوەی گەلی کـورد و شۆڕشـی دیمـوکراتی و دیمـوکراتیزەکردنی تـاك و کۆمـەڵگای کـورد خـۆی بـەرۆژەڤی تەڤگـەر و گـەلی کودسـتان دەکـات، کـە لەئاکامـدا زەمینەی بـەرپاکردنی شۆڕشـێکی زیهـنی و ویـژدانی دەڕەخسێنێ و دەگاتـە لوتکـە. لەسـەر ئـەو بنچـینەیە؛ شـۆڕش وەك پرۆسـەیەکی داڕووخاندن و سەرلەنوێ بنیادنانەوە، یان سـەرلەنوێ ئافراندنـەوە لەتەوەری خود (تاك)، رەگەز (ژن ـ پیاو)، چین (کۆمەڵگای ژێـرین ـــ کۆمـەڵگای سـەروو)، نەتـەوە (مـاف و ئـازادی نەتـەوەیی) و مرۆڤایەتی (سەرجەم کێشە مرۆڤایەتییەکانی وەك مەسەلە زیهنی و ویژدانییـەکان، مەسـەلە ژینگەییـەکان و شارسـتانییەکان) بەردەوامی بەخۆی دەدات و هەڵدەکشێت.

بێگومان پێویست دەکات لەمیانەی وردبوونەوە لەم مێـژووەدا دەرك بەو راستییەش بکەین کە لەروانگەی ئـەم تەڤگەرەوە ئیـدی چەمکی "شۆڕش" دەسـتبەرداری لەپابەنـدبوونی خـۆی بەچـەمکی زەبروزەنگ "توندوتیژی" دەکات و بەتایبەتمەندییەکی سیستەمی دەوڵەتگەرایی دەبینێت و جگە لەپرەنسیپی "بـەرگری رەوا" هـیچ کاتێك پەنای وەبەرنابات. لەمڕووەوە، بە لەبەرچاوگرتنی ئـەم دوو تایبەتمەندییـــەی چـــەمکی "شـــۆڕش" واتـــا فـــرە رەهەنـــدی و دەســـتبەرداربوون لـــەزەبروزەنگ، دەکرێـــت لەخوێندنـــەوەی ئـــەم مێـژووەدا بـەرپاکردنی شۆڕشـێك لەچـەمکی کلاسـیکی "شـۆڕش"دا ببیـنین، کـە خـۆی لـە "تیـۆری گۆڕەپـانی سـێیەم" و بنیادنـانی سیستەمی کۆنفیدراڵی دیموکراتی گەلدا دەبینێتەوە. لەمیانەی ئەو تایبەتمەندییە فرە رەهەندییەی خۆیەوە دەستبەردانی لەچـەمکی زەبـــروزەنگ، وەك تاکـــە بـــژارێك پرۆســـەی پـــەروەردەکردن، هوشـــیارکردنەوە، خـــۆ رێکخســـتەکردن، نوانـــدنی چـــالاکی دیموکراتییانــە و مەدەنییانــە، بەبنـەما وەردەگرێـت، کـە دەکرێـت گۆڕان و وەرچـەرخانی ریشـەیی لـە زیهنییـەت و ئاکـار و ویژدانـدا بێنێتەدی. ئەمەش بۆخۆی دەستکەوت و بەهایەکی هێژایە و رێـك دوورکەوتنەوەیـــە لـــەو زیهنییـــەت و سیســـتەمە باڵادەســـتەی دەسەڵاتگەرایی و دەوڵەتگەرایی پیاوسالاری.

(١٠)

لێرەدا گرنگە برێك لە سروشت و كرۆكی پیلانگێڕییەكان بدوێین، چونكە لەخوێندنەوەی تەواوی مێژووی تەڤگەری پەكەكەدا تەون و تەڵەزگە پیلانگێڕییەكان گرەو لەسەر لەناوبردن، بێ كاریگەركردن، پارچەكردن، مارژینالكردن و بەلاڕێدابردن و بەخۆوەگرێدانی ئەم تەڤگەرە دەكرێت. لەراستیدا؛ بەبێ تێگەیشتن لەناواخن و ئامانجە شاراوەكانی كۆنسێپتە پیلانگێڕییەكان ناكرێ لەقووڵایی ئەم مێژووەش تێبگەین.

پیلانگێڕێتی؛ تایبەتمەندییەكی هەرە بنچینەیی زیهنییەتی دەسەڵاتخوازێتی و سیستەمی داگیركەرێتییە. رەگی پیلانگێڕێتی تا قووڵایی مێژوو رۆچووە و لق و پۆپەیشی تا رۆژگاری ئەمڕۆش هاتووە. لەكوێ چەوسانەوە و نادادی و نایەكسانی هەبێت، لەوێ تێكۆشان بۆ ئازادی، دادپەروەری و یەكسانی پێشكەوتووە، بەڵام هەمیشە لەبەرامبەر ئەو تێكۆشانەشدا تەونی پیلانگێڕێتی دەچنرێ. لەگەڵ یەكەم هەنگاوی دابەشبوونی نێو كۆمەڵگا سروشتییەكاندا پیلانگێڕێتییش وەك شێوازێكی چەوساندنەوە، باڵادەستێتی و كۆیلایەتیكردن تاهاتووە پەرەی سەندووە و شێوە و

چوارچێوەی جۆربەجۆری وەرگرتووە. هەرچەندە شێوە و شێواز و ئامانجەکانیان جیاوازیش بن، بەڵام سروشت و ناواخنی هەموو پیلانگێڕییەکان یەکن.

لەو باوەڕەدام هیچ گەلێك بەڕادەی گەلی کورد پیلانگێڕێتی لەدژدا ئەنجامنەدراوە. رەنگبێ سروشت و پێکهاتەی ئەم گەلە و وڵاتەکەی و مەیلە ئازادیخوازانەکەی، کە لەنێو قۆناخی نیۆلۆتیکەوە سەرچاوە دەگرێت، هۆکارێکی بنچینەیی چنینی پیلانگێڕییەکان بێت لەدژیدا.

یەکەکەش وەك تەڤگەرێکی سەربەخۆی ئازادیخوازی هەڵقوڵاوی نێو ئەم گەل و وڵاتە لەبەرامبەر مەیلە ئازادیخوازنەکەیدا زۆرترین و چڕوپڕترین و مەترسیدارترین پیلانگێڕێتی لەدژدا ئەنجامدراوە. سەرجەم ئەو هەوڵە پیلانگێڕییانەی ئەنجامدراون؛ چ لەناوخۆییدا بێت، یان دەرەکی بێت، لەناوەندێك یان لەچەند ناوەندێکی هاوبەشدا چنراون و بەڕێوەبراون، ئەو پیلانگێڕییە دەرەکییانەی ئەنجامدراون هەوڵدراوە زەمینە و پشتیوانی ناوخۆیی لەناو کوردان (هەم لەناو تەڤگەر و هەم لەناو هێزە کوردییەکاندا) بەدەستبخات. بەهەمان شێوە؛ پیلانگێڕییە ناوخۆییەکانیش بەزەمینە و پشتیوانی دەرەکی (هێزە داگیرکەرەکان، زلهێزە ئیمپریالیستەکان) ئەنجامدراون. کرۆك

و ئامــانجی ســەرجەم پیلانگێڕییــەکان؛ ســەرەتا دەســتپێکردنی کــەمپینی ناوزڕانــدن و رەشــکردنی تەڤگــەرە، ئەگــەر ئەمــەش ئـەنجامگیر نـەبوو ئـەوا هـەوڵی بێکاریگـەریکردن و مارژینـاڵکردن، ئەگــەر ئەمــەش ئــەنجامگیر نــەبوو، هــەوڵی پارچــەکردن و بەخۆوەگرێدان و بەلارێدابردن دەدرێت، ئەگەرنا هەوڵی لەناوبردن و تەسفیەکردنی دراوە.

دەکـرێ لـەو پیلانگێڕییانـەی کـە لەبەرامبـەر رێبـەر ئـاپۆ و پەکەکە و گەلی ئازادیخوازی کورددا ئەنجامـدراون کـۆی ئـەزموونی پیلانگێــڕێتی مێــژووی مرۆڤایــەتی ببیــنین. واتــا لــەناواخن و شـێوازەکانی ئـەو پیلانگێڕییانـەدا سـەرجەم شـێواز و تاکتیـك و نەخشــــە و ئــــامرازە بــــەکاربراوەکان بــــەکارهاتوون. بۆیــــە پیلانگێڕییـــــەکان نموونـــــەی گڵاوتـــــرین، هۆڤانـــــەترین و مەترســـیدارترین پیلانگێــڕیین. لــەکۆی ئــەو پیلانگێڕییانــەدا پــەیامێك یــان ئامــانجێکی زلهێــزە باڵادەســتەکانی جیهــانی و داگیرکەرانی کوردستان خۆی حەشارداوە، ئەویش ئەمەیە:" نابێ لە خۆرهـەڵاتی نـاوین بەگشـتی و کوردسـتان بەتایبـەتی هـیچ هێـز، تەڤگەر و سیستەمێکی سەربەخۆ و ئازاد سـەرهەڵبدات، ئەگـەریش سەرهەڵبدات ئەوا مسۆگەر مەحکومی ناوزڕانـدن، بێکاریگـەرکردن، مارژینــاڵکردن (بچــووککرنەوە)، پارچــەکردن و بەخۆوەگرێــدان،

بەلارێدابردن و لەناوبردنە" سەرجەم ئەو شێواز و تاکتیکانەش شێواز و تاکتیکی پیلانگێڕیین. لەم پێناوەشدا هەمیشە چینی بالادەستی کورد و چینە بالادەستەکانی نێو گەلانی خۆرهەلاتی ناوین و ئەو هێزانەی نوێنەرایەتییان دەکەن دەست لەسەر سنگ ئامادەی هەموو تێوەگلان و تێوەخزان و بەشداریکردنێکن لەو پیلانگێڕییانەدا. ئیدی ئەوەی لەبەرامبەر رێبەر ئاپۆ، پەکەکە و گەلی کورددا ئەنجامدراوە و بەڕێوەبراوە، رێك لەگەڵ ئەو راستییەدا یەکانگیر دەبێتەوە. بێگومان پیلانگێڕان هەمیشە بێباك بوونە لەو گەمە گلاوانەی ئەنجامیان داوە، گرنگ پاراستنی بەرژەوەندییە کاتی و هەمیشەییەکانیان بووە.

ئەگەر ئەمڕۆ دوای هەموو ئەو پیلانگێڕییانەی لەبەرامبەر گەلی کورد بەگشتی و پەکەکە و رێبەر ئۆجەلان بەتایبەتی ئەنجامدراون، بەوردی لەئاکامەکانی ئەو پیلانگێڕییانە بکۆڵینەوە، دەکرێ بپرسین: داخوا گەلی کورد، پەکەکە و رێبەر ئاپۆ ملکەچی پیلانگێڕان بوون؟ بێکاریگەر و پارچە و مارژینالٚ کران؟ بەوانەوە گرێدران و بەلارێدابردران؟ لەناوچوون؟ پیلانگێڕان ئەنجامگیربوون؟ پیلانەکانیان سەرکەوت؟

لێرەوە دەتوانین بڵێین؛ هەرچەندە پیلانگێڕان زەبریان لە گەلی کورد و پەکەکە و رێبەر ئۆجەلان داوە و زۆر زەرەرمەند

بوون، چەندین کۆسپ و تەگەرە و ئێش و ژان و کێشە و گرفتی زۆریان بۆ دروستکردوون و رێگای گەیشتن بەئازادی و مافەکانیان دوورتر کردۆتەوە. بەڵام هەرگیز نەیانتوانیوە گەلی کورد، پەکەکە و رێبەر ئۆجەلان بێکاریگەر و پارچە و مارژینالْ بکەن یان بەخۆیانیانەوە گرێبدەن و بەلارێیاندا ببەن، یاخود لەناویان ببەن. هیچ کاتێك نەیانتوانی باوەڕی و هیوا و ئیرادەی ئازاد و سەربەخۆیان تێکبشکێنن، یان لەفەلسەفەی ئازادی و ژیانێکی شکۆمەند بەدووریان بگرن. راستە گەلی کورد و پەکەکەیان دووچاری چەندین شەڕ و پێکدادانی دەستەویەخە کرد، گەلێك دەرفەتی بەهاداریان لەدەست کورد و پەکەکە بەفیڕۆدا، زۆر توانستی ماددی و مەعنەوی گەلی کورد و پەکەکەیان بەهەدەر دا، رێبەر ئاپۆیان بە گڵاوترین شێوەی پیلانگێرێتی دەستگیر کرد، تەنانەت لەرۆژگاری ئەمرۆدا، لەنێو دۆخی گۆشەگیری لەناو گۆشەگیریدا بەقێزەونترین رەفتار ژەهرخواردیشیان کرد... مسۆگەر لەمەو دواش پیلانگێڕان دەستبەرداری پیلانگێڕێتی خۆیان نابن... بەڵام سەرەڕای هەموو ئەو گورزە کوشندانە، گەلی کورد، تەڤگەری پەکەکە و رێبەر ئۆجەلان لەهەموو کاتێکی دیکە زیاتر بەکاریگەرتر، تۆکمەتر، بەهیواتر و بەباوەڕتر و بەئیرادەترن، لەهەموو کاتێك زیاتر پەیوەستی یەکدی و پەیوەستی ئازادین،

ئەمڕۆ گەلی کورد لەرووی چۆنایەتییەوە گۆڕان و وەرچەرخانێکی مەزنی بەخۆیەوە بینیوە و بانگەشەی ئازادیخوازانەی خۆی لەهەر کاتێکی دیکە زیاتر بەرزتر و بەهێزترە. تەڤگەری پەکەکەش ئیدی لەتەڤگەرێکی کادیران و نوخبە دەرچووە و بۆتە تەڤگەرێکی جەماوەری گەلەری هەرە مەزنی جیهان. فەلسەفە و پارادیگمای رێبەر ئاپۆش سنووری تەواوی کوردستانی بڕیوە و بەرەو خۆرهەڵاتی ناوین و جیهان هەڵدەکشێ و وەك بەهایەکی هەرە هێژای مرۆڤایەتی لێیدەڕوانرێ.

ئەمڕۆ گەلی کورد بەسروشت و تایبەتمەندی ژیاری و شارستانی و هاوچەرخانەی خۆیەوە رۆڵی داینەمۆی رێنسانس، رۆشنگەری، دیموکراتیزەکردن و کۆنفیدراڵیتی خۆرهەڵاتی ناوین دەگێڕێت. تەنانەت لەدۆخی تەڤلیبوونی تورکیا بۆ یەکێتی ئەورووپا گەلی کورد بەو سروشت و تایبەتمەندییەی خۆیەوە، کە تەڤگەری پەکەکە تێیدا ئافراندوویەتی وەك چوارەمین گەورەترین گەل لە ئەورووپا توانستی رێڕەوکردنی لەگەڵ گەلانی ئەورووپادا هەیە. بەمەش هەم بە ناسنامەی خۆرهەڵاتییانەی خۆی و هەمیش بە ناسنامەی ئەورووپاییانەی خۆییەوە رۆڵگیر دەبێت. ئیدی ئەو گەلەی بەهەموو شێوەیەك نکۆڵی و قڕدەکرا و لەنێو بۆتەی گەلی سەردەستدا دەتوێنرایەوە، ئەمڕۆ بەو وزەو توانستە شاراوەیەی کە

ڕێبەر ئاپۆ و پەکەکە لەم گەلەدا دەریخستۆتە روو، بەو شێوەیە ئاراستەگیر بوو. هەڵبەتە ئاستی پیلانگێڕییەکان وەك چۆن گوزارشت لەئاستی کێشەی گەلی کورد دەکات، ئەوا بەهەمان شێوە گوزارشت لە ئاستی پێشکەوتن و بەرزبوونەوەی تێکۆشانی گەلی کورد، پەکەکە و ڕێبەر ئاپۆش دەکات، ئەم تێکۆشانە سەرەڕای هەموو مەترسییەکان و ئەگەری ڕوودانی پیلانگێڕێتی کوشندەتر و گلاوتریش، بەلام کۆتایی بەسەرکەوتنی سەردەمی پەیماننامە و ڕێککەوتنە شوومەکانی قەسری شیرین، سایکس بیکۆ، لۆزان، سەعد ئاباد، سەنتۆ، بەغداد، جەزائیر، دبلن و واشنتۆن و ...هتد هێنا و سەردەمی "گەلی سەرکەوتن" دەستی پێکردووە و هاوار و بانگەشەی ئازادیخوازانەی تادێت جیهانی "کەڕ، لاڵ، کوێر" تێدەپەڕێنێت و وێنای جیهانێك کە "کوردی ئازاد"یش هەرسبکات، دەنەخشێنێت.

بێگومان ئەمە بەو واتایە نایەت کەچیدی لەبەرامبەر کوردان و تەڤگەر و ڕێبەرە ئازادیخوازییەکەی پیلانگێڕێتی ئەنجام نادرێت. ڕێك بەپێچەوانەوە ئێستا پیلانگێڕێتی هەرە مەزن بەڕێوە دەچێت. تەنانەت ئەو پیلانگێڕییە نێودەوڵەتییەی کە لە(١٥)ی شوباتی (١٩٩٩)دا ڕێبەر ئۆجەلانی تێدا ڕفێنرا و رادەستی ڕژێمی تۆتالیتاری تورکیا کرایەوە، دوای ئەو پیلانگێڕییەش تا ئێستا بە

چەندین شێوازی دیکە پیلانگێڕییەکان بەردەوامن، سەلمێنەری ئەو راستییەن کە لە ئانوساتی ئێستادا پیلانگێڕێتی هەرە مەزن و کۆی هەموو پیلانگێڕییەکان لەئارادایە. بەڵام ئەو پیلانگێڕییانەی ئێستاش و داهاتووش مەحکومی شکست و دۆڕانن. چونکە گرەوە مێژووییەکەیان دۆڕاندووە و ئەوەی مێژووش بدۆڕێنێ ئەمڕۆ و داهاتووش دەدۆڕێنێ...!!

(١١)

ئەوەی لەدووتوێی مێژووی سی و شەش ساڵەی ئەو تەڤگەرەدا دەبینرێت هەبوونی بەردەوامی پیلانگێڕێتی ناوخۆیی، یان تەسفیەگەری ناوخۆیی نێو تەڤگەری پەکەکەیە. بێگومان تەسفیەگەرێتی وەك پرۆسەیەکی بەردەوامی نێو تێکۆشانی ئازادیخوازی تەڤگەری پەکەکە، ئۆبژێکتیڤ یان سۆبژێکتیڤ، راستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ، هەمیشە بۆتە زەمینەی پیلاگێڕێتی دەرەکی و کەوتۆتە خزمەتی پیلانگێڕان و جورئەتی پێداون. تەسفیەگەرێتی (تەسفیەچێتی) واتا لادان یان شێواندنی فەلسەفە، ئایدیۆلۆژیا و سیاسەت و پێوانە بنچینەییەکانی ژیانی رێکخستنی و

تێکۆشانی تەڤگەر، تەسفیەگەرێتی یاریکردنـە بـەرێبازی تێکۆشـان، بــەها مــاددی و مەعنەوییــەکانی گــەل و شــۆڕش و مرۆڤایــەتی، تێکدانی یەکێتی ریزەکانی رێکخسـتن و تەمومـژاویکردنی ژینگـەی تێکۆشـان و هـزری کـادیران و گـەل، رووخانـدنی پـردی بـاوەڕی و متمانـەی پەیوەنـدی نێـوان " گـەل ـ تەڤگـەر ـ رێبـەر"، شـکاندنی بـاوەڕی، هیـوا، ئـیرادەی ئـازاد و سـەربەخۆ، پەرشـوبڵاوە پێکردنـی توانست و وزەی سەرکەوتن، سەپاندن و تەشەنەسەندنی زیهنییەت و چەمکەکانی هێزە پاشڤەرۆ و دۆڕاوەکانی ناوخۆ و داگیرکەرێتی و سیســـتەمی باڵادەســـتی ســـەرمایەداری جیهـــانی. لـــەژێر نـــاوی نوێکردنـــەوە و گۆڕانکاریـــدا دوورکەوتنـــەوە لەچـــەمکی رەنـــج، هـەڤاڵێتی، خزمـەتکردن، بـەرخۆدان، هـەرەوەزکاری و قارەمـانێتی، پێشـــدەخات. لەبەرامبـــەر ئەمەشـــدا پەیوەســـتبوون بـــەگیانی دەســـەڵاتخوازێتی، مشـــەخۆرێتی، تـــاکرەوێتی، تەســـلیمکاری، بەکرێگیراوێتی و خیانەتکارێتی پەرەپێدەدات.

تەسفیەگەرێتی لەنێو خودی شۆڕشدا وەك جموجـۆڵێکی "دژە شۆڕش"ی پەنا وەبەر هەموو شێواز و ئامراز و رێگایەك دەبـات بـۆ ئـەوەی خـۆی لـەنێو تەڤگـەری شۆڕشـگێڕێتیدا باڵادەسـت بکـات، تـەواوی دەسـتکەوت و بـەها مـاددی و مەعنەوییـەکان بۆخـۆی گلدەداتـەوە. لـەم پێناوەشـدا هێـز و وزەی خـۆی لەگەشـەپێدانی

پێرپێـرِێتی، گروپچـێتی، پارچـەگەرێتی و ناوچـەگەرێتی خـەرج دەكـات و پشـت بـە وروژانـدنی لاوازییـەكانی مـرۆڤ دەبەسـتێت و خیتـابی لایەنـە غـەریزەیی، سـۆزداری و هەسـتەكان دەكـات و سوكایەتی بـە فەلسـەفە و هـزر و ژیرایـەتی، یـەكێتی نەتـەوەیی و بەرژەوەندییـە گشـتییە باڵاكـانی گـەل و تەڤگـەر دەكـات. بەمـەش مەكیاڤیلیسـتیانە هـەموو شـتێك دەخاتـە خزمـەتی نەوسـنێتی (چلێسـی) و داخـوازی شەخسـی و پێرپێرایـەتی و گروپێچـێتی خۆیەوە و پاساو بۆ گرتنەبەری هەموو شێواز و ڕێگایەك دێنێتەوە، تەنانەت بەهەڵاتن، تەسلیمبوون و خەیانەتكردنیشەوە...

تەسـفیەگەرێتی لـەنێو تەڤگـەری پەكەكـەدا واتـا دووبارەكردنەوەی مێژوو و قەدەرە شوومەكانی نێو مێـژووی گـەلی كورد و چارەنووسی تەڤگەرە راپەڕیو و سـەرهەڵداوەكانی رابـردوو، واتا سەرخستنی هێڵی شكست، تەسلیمبوون و خیانەتكارییە بەسەر هێڵی سـەركەوتن، بـەرخۆدان و قارەمانێتیـدا. بەدرێـژایی مێـژووی ئـەم تەڤگـەرەش؛ هاوشـانی ڕێبـازی تێكۆشـان و بـەرخۆدان، تەسفیەگەرێتیش وەك زیهنییەت، چەمك و جموجۆڵ دەركـەوتووە و لەزۆر رووەوە گورزی لـە گـەل و پەكەكـە داوە، بـەڵام نـەیتوانیوە وەك هێڵێك باڵادەستێتی خۆی بەسەر تەڤگەر و گەلـدا بسـەپێنێت. هەرچەندە تەسفیەكاران لەئاستی جیاواز و بەزیهنییەت و چـەمكی

تەسفیەگەرێتی جیاوازەوە جموجۆڵیان کردووە، بەڵام سەرتاپایان لەگەوهەر و ئامانجدا یەکانگیر بوونەتەوە. گەوهەر و ئامانجی تەسفیەگەرانی نێو تەڤگەری پەکەکە هەمان گەوهەر و پیلانگێڕێتی دەرەکیان هەبووە، بۆیە لەزۆر قۆناخی ئەم مێژووەدا بەیەکەوە جموجۆڵیان کردووە و هەوڵ و تەقەللاکانی یەکتریان تەواو کردووە، لەگەڵ شکستی یەکێکیان ئەوەیتریش شکستیهێناوە، لەگەڵ پەرەسەندن و بەهێزبوونی یەکێکیان ئەوەیتریش پەرەیسەندووە و بەهێزبووە. لەئاکامدا قەدەر و چارەنووسی خۆیان بەیەکەوە بەستراوەتەوە و هێزبەخشی و ئومێدبەخشی یەکتربوونە.

ئەوەی لێرەدا گرنگە؛ تێگەیشتن لەهۆکار و زەمینەی دەرکەوتنی کەسێتی تەسفیەگەرا و زیهنییەتی تەسفیەگەرێتییە. هەڵبەتە بەبێ تێگەیشتنی راست و زانستیانە لەسروشت و پێکهاتەی کۆمەڵگای کورد و راستینەی تەڤگەری پەکەکە ناکرێ شیکردنەوەیەکی ورد و زانستیانەمان هەبێت بۆ ئەقڵییەت و چەمك و جموجۆڵە تەسفیەگەراییەکان. هەڵبەتە ئەگەر رێبەر ئۆجەلان و پێشەنگانی تەڤگەری پەکەکە وەك فاکتەرێکی خودی (ژاتی) وەڵامی هەلومەرجە بابەتییەکە دەدەنەوە، ئەوا مسۆگەر تەسفیەگەران و تەسفیەگەرێتیش لەنێو خودی سروشت و

پێکهاتـــەی کۆمـــەڵگای کـــورددا دەرکـــەوتووە، ئـــەو کۆمەڵگایـــەی لەمیانەی باڵادەستبوونی سەدان ساڵەی سیستەمە داگیرکـەرەکان لـە کوردســـتاندا شـــێوەی گرتـــووە و کارەکتـــەرێکی تەســـفیەگەرێتی پێدراوە. کارەکتەرێك دووژمنایەتی و نکۆڵی لە ناسنامە و هەبوونی خۆی دەکات و دەستەمۆی سیستەمی باڵادەست بووە.

کۆمـــەڵگای کـــورد بـــەهۆی باڵادەســـتی یـــەك بـــەدوای یـــەکی سیســـتەمە داگیرکارەکـــان و سروشـــت و تایبەتمەنـــدێتی خۆیـــەوە نـــەیتوانیوە بەشـــێوەیەکی سروشـــتی پێشـــبکەوێت، بۆیـــەش یەکلاییبوونەوەیـەکی چینایەتیانەی بەخۆیـەوە نـەبینیوە و زۆر کـەم ململانێکـان کەوتوونەتـە چوارچێوەی ململانێـی چینایەتی. ئـــەوەی هەیـــە و یـــەکلایی بۆتـــەوە، باڵادەســـتبوونی چـــینێکی بـەکرێگیراو و تەسـلیمکار و پاشـکۆی سیسـتەمە داگیرکەرییەکانـە و خۆی وەك چینێکی سەرووی کۆمەڵگا نیشان دەدات. بۆیە ناکۆکی و ململانێـی کۆمـەڵگا (گـەل)ی کـورد لەگـەڵ ئـەو چینە باڵادەسـتەدا راســـتەوخۆ نـــاکۆکی و ململانـــێ بـــووە لەگـــەڵ سیســـتەمە داگیرکەرییەکاندا. چونکە بەرجەستەکەری ئەقڵییـەت و چـەمك و کولتووری داگیرکەری بووە لە کوردستاندا، بەڵام لەگەڵ دەرکـەوتنی تەڤگەری پەکەکە و بەرزکردنەوەی تێکۆشانە فرە رەهەندی و فـرە تەوەرییەکەیـدا، نـاکۆکی و ململانێییـەکانی لەگـەڵ ئەقڵییـەت،

چەمك، كولتوور و رەفتاری ئەو چینەدا خەست و قووڵتر كردەوە. ئەمە هەم لەئاستی كۆمەڵگادا بەگشتی و هەمیش لەنێو تەڤگەردا بەتایبەتی، یەكلایی بوونەوەیەكی لێبڕاوانەی لەرووی كەسێتی، ئەقڵییەت، چەمك، كولتوور و جموجۆڵدا پێشخست. بۆیە ناكۆكی و ململانێیە چینایەتییەكان زیاتر لەزەمینەی ئایدیۆلۆژی، سیاسی و كولتووری و كۆمەڵایەتییدا پەرەیسەند. لەبەر ئەوەی تەڤگەری پەكەكە تەڤگەری ئازادی كۆمەڵگای ژێرینە و لەپێناو بەرژەوەندی و هیوا و ئامانجەكانی رەگەز و چینەكانی ژێرەوەدا لەنێو تێكۆشان و بەرخۆدان دایە، ئەوا ئەمەش راستەوخۆ ناكۆك و دژبەری بەرژەوەندی و هیوا و ئامانجەكانی چینە باڵادەستەكەی نێو كۆمەڵگایە. ئیدی تەڤگەری پەكەكە وەك دینامیكێكی بەهێزی هەڵاوێردكردنی یەكلاییكردنەوەی كەسێتی، ئەقڵییەت، چەمك، كولتوور و جموجۆڵی چینەكان بووە بە خاكێكی بەپیت و فەڕی ئەو هەڵاوێرد و یەكلاییكردنەوەیە و چڕ و قووڵبوونەوەی ناكۆكی و ململانێییەكان.

لەم چوارچێوەیەدا؛ هەڵگرانی كەسێتی، ئەقڵییەت، چەمك، كولتوور و تایبەتمەندییەكانی ئەو چینە باڵادەستە لەنێو تەڤگەری پەكەكەدا، لەمیانەی پێداگیری و سەپاندنی كەسێتی ئەو كارەكتەرەی لەكۆمەڵگاوە لەگەڵ خۆیاندا هێناوە بۆ نێو تەڤگەر،

وەك زەمینــــە و پاڵنــــەری ســــەرەكی دەركــــەوتنی كەســــێتییە تەسفیەگەراكانە. بۆیە دەركەوتنی تەسفیەگەرێتی لەسەر بنەمای "چەمكی فیودالْ ـ پیلانگێڕی بەكرێگراو، بۆرژوازی لیبڕالیزەبووی تەسلیمكار، چەتەگەرێتی، لومپەنێتی و دەستەگەرێتی، پیاوسالارێتی و پارچەگەرایی" وەك چەندین خەتی تەسفیەگەرێتی لەقۆناخە جیاوازەكانی مێژووی تێكۆشانی تەڤگەری پەكەكەدا دەركەوتووە و پێشكەوتنی تەوەرە و رەهەندەكانی تێكۆشانی پەكەكەی ئاستەنگ كردووە و خواستوویەتی تەواوی تەڤگەر بەلارێدا ببات، مارژینالْ و پارچەی بكات و قەدەری شوومی شكست و تەسلیمكاری بەسەر تەڤگەر و گەلدا بسەپێنێتەوە.

هەڵبەتە ئەو زەبرانەی تەسفیەگەرێتی بەتەڤگەر و گەلی گەیاندووە، ئەگەر زیاتر نەبێت، كەمتر نەبووە لەو زەبرانەی كە پیلانگێڕییە دەرەكییەكانی داگیركەران و هێزە پاشڤەڕۆكانی كورد و زلهێزە ئیمپریالیستەكان بە تەڤگەر و گەلیان گەیاندووە. هەرچەندە رێبەر ئاپۆ و پەكەكە تێكۆشانی فەلسەفی، ئایدیۆلۆژی و رێكخستنیان لەبەرامبەر چەمك و ئەقڵییەتە تەسفیەگەراییەكان بەبنچینە وەرگرتووە، بەلام تەسفیەكاران بە پیلانگێڕییەتی و شێوازە مەكیاڤیلیستییەكان و جموجۆڵی شاراوە و دەست تێكەڵكردن لەگەڵ پیلانگێڕانی دەرەكی پەرەیان بە تەسفیەگەرێتی

خۆیـــان داوە. بەمـــەش تەســـفیەگەرێتی بەپێـــداگری لەســـەر سەپاندنەوەی سروشت و کارەکتەری کۆمەڵگای باوی کورد و چینە باڵادەستەکەی، خواستوویەتی گەوهەر و فەلسەفە و ستووندەکانی "شۆڕش" بەدینامێتی تەسفیەگەرێتی هەپڕوون بە هەپڕوون بکات و بیسڕێتەوە.

بـــەڵام ســـەرەڕای هـــەموو ئاســـتەنگ و ئـــێش و ئازارەکـــان و لەدەســـتدانە مـــاددی و مەعنەوییـــەکان و بـــەفیڕۆدانی دەرفەتـــە زێڕینـــەکان، پیلانگێـــڕێتی نـــاوخۆیی و تەســـفیەگەرێتییەکان نـــەیانتوانیوە دیـــالیکتیکی پێشـــکەوتن و مـــەزنبوونی تەڤگـــەری پەکەکە رابوەستێنن، پەکەکە و گـەل لـە فەلسـەفەی ژیـانی ئـازاد و شـکۆمەندێتی بـەدوور بخەنـەوە و بەلاڕێییـدا ببـەن. ئیـدی بـۆ یەکەمین جار لەمێژووی گەلی کورددا مەیل و هێڵی تەسلیمکاری و بـــەکرێگیراوێتی و خیانـــەتکاری لەبەرامبـــەر مـــەیل و هێڵـــی ئـازادیخوازێتی و بـەرخۆدان و وڵاتپـارێزێتی سـەرناکەوێ و شکست دێـنێ. ئەمـەش پێگەیـەکی شـکۆداری بـە رێبـەر ئـاپۆ و تەڤگـەری پەکەکـە لەمێـژوو و رۆژگـاری ئـەمڕۆ و داهـاتووی گـەلی کـورد و مرۆڤایەتیدا بەخشی.

(١٢)

لەمێژووی تەڤگەری پەکەکەدا، ڕۆڵ و پێگەی ڕێبەر ئۆجەلان وەك ئافرێنەر و بنیادنەری تەڤگەری پەکەکە دەردەکەوێتە ڕوو، ڕێبەر ئاپۆ بەتێکۆشانی مەزن و بەردەوامی فەلسەفی، هزری، ئایدیۆلۆژی، سیاسی و ڕێکخستنی خۆی سیما و گەوهەری بەم تەڤگەرە داوە و پێشیخستووە و مەزن و فراوانی کردووە. سەرچاوەی بنچینەیی هزری، باوەڕی، مۆراڵ، جورئەت و فیداکاری و قارەمانێتی هێز و ئیرادەی تەڤگەر و گەل رۆلگیربووە و ڕێبەرایەتی و سەرۆکایەتی سەرجەم قۆناخ و قەڵەمبازەکانی کردووە. هەروەها لەکەسێتی خۆیدا سیستەمێکی هزر و ژیان و کرداری هاوچەرخ و رادیکاڵی بەرجەستە کردووە و خۆی لەنێو رۆح و هزر و ژیان و کرداری تەڤگەر و گەلیشدا تواندۆتەوە و وەك فەلسەفە و پارادیگمایەك بۆ ژیانەوەی نەتەوەیی و ئافراندنی کەسێتی و کۆمەڵگایەکی ئازاد ئاوێتەگیر بووە.

لەگەڵ هەڵکشانی تێکۆشانی تەڤگەری پەکەکەدا؛ پیلانگێڕییە دەرەکی و نێوخۆییەکان لەبەرامبەر ئەو تەڤگەرە بەگشتی و کەسێتی ئۆجەلان بەتایبەتی، تا هاتووە چڕوپڕ و شەڕانگێزتر بووە. تەوەری سەرەکی زۆربەی پیلانگێڕییەکان لەدەوری کەسێتی

ئـەودا خولاوەتـەوە. چـونکە ئـەو راسـتییە دەرکـی پێکـراوە کـە ئافرێنەری فەلسەفە و سیستەمی تێکۆشان و ژیانی ئەم تەڤگەرە رێبەر ئۆجەلانە. بۆیە رێبەر ئۆجەلان بۆ سیستەمی سەرمایەی جیهانی (ئیمپریالیستی) و داگیرکەران و هێزە وابەستە کوردییەکان بۆتە فۆبیای هەرە مەترسیداری دواچارەکی سەدەی بیستەم و ئێستای ئەم سەدەیە.

لـەپێناو رەواندنـەوەی ئـەو فۆبیایـەدا تـەواوی هـەوڵ و تەقـەللاکانیان کردۆتـە یـەك و لەرێگـەی "ناوزڕانـدن، بێکاریگەرکردن، هەوڵی تیرۆرکردن، دەستگیرکردن..." و لەرۆژگاری ئەمرۆشدا بەگەلێك شێواز و هەوڵ و تەقەللای دیکەوە دەیانـەوێت ئەنجامگیر ببن. بەڵام لەدوا ئاکامدا مایەپووچ بوونە. هۆکارێکی زۆر بنچینەیی ئەو مایەپووچییەش فەلسەفە و پارادیگمای سەربەخۆ و ئازادیخوازانـەی خـودی رێبـەر ئۆجەلانـە، کـە لـەدەرەوەی بازنـەی ئەقڵییـەت، لۆژیـك و چـەمکی بـاو و باڵادەسـت و سـەپێنراودا دینامیکی پێشکەوتن و گۆڕانکاری خۆی ئافراندووە و دەستبەرداری لە دیالیکتیکی بنچینەیی خۆی نەکردووە و نەکەوتۆتە ژێر رکێفی هیچ زیهنییەت، دەسەڵات و هێزێك. بێگومـان ئەگـەر بخـوازین لـەم هۆکـارە سادەیە قـووڵ ببینـەوە و لێـی تێبگـەین ئـەوا پێویسـت بـە خوێندنـەوە و لێتۆژینـەوەی قـووڵی سـەرجەم بەرهەمـە فەلسـەفی،

ئایـدیۆلۆژی، سیاسـی و كۆمەڵایەتییـەكانی بكـەین و قۆناخـەكانی ژیان و تێكۆشانیشی بخەینە ژێر لێكدانەوە و شیكردنەوەوە.

خـاڵی هـەرە سـەرنجڕاكێش لەكەسـێتی رێبـەر ئۆجەلانـدا ئاوێتـەبوون و یـەكانگیربوونی نێـوان فەلسـەفە و ژیـانی، هـزر و تێكۆشـانی، تیـۆری و كردارەكەییـەتی. هـەروەها لەتـەواوی قۆناخـەكانی ژیـان و هـزر و تێكۆشـانیدا سـیمای فەلسـەفەیەك، پارادیگمایەك لەگەشە و نەشونماكردن دایە و تادێت چڕ و قـووڵ و فراوان دەبێتەوە، كە لەگەڵ هەر ئەزموون و هەنگاوێكی كرداریانـە (پراكتیزەكـردن)دا خـۆی هـەڵاوێرد دەكاتـەوە و خـۆی لەبێـژینگ دەداتەوە. لەرووێكی دیكەشەوە؛ رەخنـە و رەخنـە لـەخۆگرتن وەك گرنگترین پرۆسەی ئەو هـەڵاوێردكردن و لەبێژینگدانـەدا هەمیشـە ئامادە و بەردەوامە.

بێگومـان لێـرەدا دەرفـەتی ئـەوە نییـە قسـە لەسـەر ئـەو مەسەلانە و خودی كەسێتی رێبـەر ئۆجـەلان، لەهـەموو رووێكـەوە، بكرێـت، ئەمـە لەتوانسـتی منیشـدا نییـە. بـەڵام دەكـرێ تێخوێندنەوەیـەكی وردی مێـژووی پەكەكـە ببێتـە دەروازەیـەك بەرووی تێگەیشتن لەكەسێتی رێبەر ئۆجـەلان. چـونكە كارەكتـەری بنچینەیی و سەرەكی ئەو تەڤگەرەیە. لەو باوەڕە دام تێگەیشتنێكی قـووڵی هەمەلایەنـە لەكەسـێتی ئـەودا، خـۆی لەخۆیـدا دەبێتـە

وەڵامێــك بــۆ ئــەو پرســیارەی كــە؛ ئەنجامــدانی ئــەم هــەموو پیلانگێڕییە و گردبوونەوەی ئەم هەموو پیلانگێڕانە لەدژی ڕێبەر ئۆجەلان بۆچی؟ لەوانەیە زۆر وەڵام بۆ ئەو پرسیارە ئامادەبكرێت، بەڵام لەو باوەڕەدام وەڵامی هەرە سادە و یەكانگیر لەگەڵ راستینەی ئۆجەلان و راستینەی ئەوانەی لە ئۆجەلان دەترسن و وەك فۆبیا و نوێنەری مەترسیدارترین تەڤگەر و گەل دەبینن ئەوەیە؛ ئۆجەلان دەخوازێت خـۆی و گەلەكەی و تـەواوی مرۆڤایـەتی، لەژینگەیـەكی سروشتی خاوێنـدا، بـە ئـیرادەی ئـازاد و سـەربەخۆی خۆیـان بـژین، هەموو كەسێك، گەلێك، رەگەزێك، ئایینێـك، ئایینزایـەك و هـەموو پێكهاتەیــەكی كۆمەڵایــەتی و كولتوورییــەكی تــر بــە ناســنامە و تایبەتمەندییەكانی خۆی بـژیت. ئـەو تەڤگـەرەی ئافراندوویـەتی و ئەو گەلەی سـەرلەنوێ خستییەوە سـەر شـانۆی ژیـان، هـەموو ئـەو تێكۆشان و بەرخۆدانەی كردوویەتی لەپێناو گەیشـتن بـەو ئامانجـە ئاراســتەگیربوونە. ســەرجەم ئەوانــەش كــە مــەرگی خۆیــان لەبەدیهێنانی ئەو ئامانجەدا دەبیننەوە، ڕێبەر ئۆجەلان وەك هۆكار و هێـز و مـۆراڵی بـەدیهاتنی ئـەو ئامانجـە دەبیـنن، بـە سەرچـاوەی زیندووكردنــــەوەی ســــەرجەم خــــەون و یۆتۆپیــــا جــــوان و فردۆسییەكانی مرۆڤایەتی دەبینن. راستییەكەیشی هەر وایە. بۆیە ڕێبەر ئۆجەلان وەك ئیرادەیەك كە بەهیـچ شێوەیەك رام نەكراوە و

دەستەمۆ و دەستخەڕۆ نابێت، بۆتە كانگای باوەڕی و هیوا و مۆڕاڵ و وزە و توانستی هەموو ئەوانەی هەمان خەون و یۆتۆپیا و داخوازی رێبەر ئۆجەلانیان هەیە. ئیدی رێبەر ئۆجەلان بۆتە رەمزی هەموو ئەوانەی دەخوازن "بەئازادی و بۆ ئازدی بژین و بمرن". مسۆگەر ئازادیخوازان، گەلی كورد، ژنان و گەنجان لەپێشەنگی ئەوانەن كە لەدەوری رێبەر ئۆجەلان گرددەبنەوە. چونكە هێشتا تام و چێژی ژیانە سروشتی و ئازادییەكەی زەمەنی نیۆلۆتیك (چەرخی بەردینی نوێ) لەقووڵایی كەسێتی كورد و ژندا خۆی حەشارداوە و هەزاران ساڵە لێی بێبەشكراون. بۆیە كورد و ژن ئاشق و شەیدای هەرە مەزنی ئازادیین. هەڵبەتە ئازادیخوازانی نێو گەلانی خۆرهەڵاتی ناوین و جیهانیش كە ئازادی خۆیان لە ئازادی كورد و ژناندا دەبیننەوە، بێدوودڵی لەدەوری رێبەر ئۆجەلان گردبوونەتەوە و لەمەودواش گرد دەبنەوە. ئیدی بەو هزر و فەلسەفە و سیستەمەی باوەڕی پێی هەیە و لەخۆیدا بەرجەستەی كردووە، لەپێناویدا تا ئاستی دەستگیركردن و ژەهرخواركردن بردراوە، دەمێكە لەوە دەرچووە تەنیا گوزارشت لەخودی خۆی وەك كەسێك بكات، بەڵكو لەپێناو ئازادیدا خۆی لەنێو قووڵایی مێژوویێكی پڕ لەتێكۆشان و بەرخۆدانی ملیۆنان مرۆڤدا تواندۆتەوە، مسۆگەر ئەوەی لەنێو قووڵایی مێژوویێكی وەها

شــكۆداردا توابێتــەوە ئــەوا لــەرۆژگاری ئــەمڕۆ و ئاییندەیــەكی شكۆداریشدا هەر دەبریسكێتەوە. حیكمەتـە نەمرەكەی مێـژووش لەمەدایە.

بزووتنەوەی پەکەکە وەک پشکۆیەک لەژێر
خۆڵەمێشی هەزاران ساڵەی مێژوودا خۆی حەشار
داوە و هەر پزیسک دەدات، تا لە زەمەنێکی
شەوەزەنگی بەستەڵەکگرتوودا بڵێسە دەدات و گڕ و
کڵپە دەسێنێ و گڕکانئاسا هەڵدەقوڵێ، هەڵدەقوڵێ
و گڕ لە مێژوویکی شووم، لە قەدەرێکی سەپێنراو
بەر دەدات... مێژوویکی نوێ دەئافرێنێ... ئیدی
مێژوو لەسەرووی قەدەرە سەپێنراوەکانەوە ڕێڕەوی
خۆی دەگرێ...

ئەکادیمیای زانستە کۆمەڵایەتیەکانی عەبدوڵڵا ئۆجالان